

Mer innflytelse til barn og ungdom

– eksempler fra arbeidet i kommuner og fylker

Offentlige etater kan bestille flere eksemplarer fra:

Statens forvaltningstjeneste

Informasjonsforvaltning

E-post: publikasjonsbestilling@ft.dep.no

Telefaks: 22 24 27 86

Andre kan bestille fra:

Akademika AS

Avdeling for offentlige publikasjoner

Postboks 8134 Dep, 0033 Oslo

Telefon: 22 11 67 70

Telefaks: 22 42 05 51

Oppgi publikasjonsnummer Q-0302

Utgitt av: Barne- og familiedepartementet 2003

Publikasjonen finnes på internett: <http://odin.dep.no/>

Illustrasjoner: Justyna Nyka
Grafisk Design: Aase Bie
Trykk: Zoom Grafisk AS
Juni 2003
Opplag 5000

Forord

Barne- og familiedepartementet har gjennom flere år gitt arbeidet med å sikre barn og ungdoms innflytelse på utviklingen av samfunnet høy prioritet. Økt deltakelse og innflytelse til barn og ungdom er et gjennomgående tema i St.meld. nr. 39 *Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge* som ble lagt fram i juni 2002.

Dette heftet vil supplere stortingsmeldingen ved at det her gis eksempler på hvordan det arbeides i ulike kommuner og fylker.

Barne- og familiedepartementet er av den oppfatning at ide- og erfaringsutveksling er viktig for videre utvikling på dette området. En database med opplysninger om kommuner som har et innflytelsesorgan for barn og ungdom er derfor lagt ut på nettstedet ung.no for å gi muligheter til kontakt kommunene imellom.

Hftet er skrevet av Alfred Fidjestøl på oppdrag av Barne- og familiedepartementet. Fidjestøl har vært i kontakt med kommunene, fått tilsendt informasjon og intervjuet nøkkelpersoner. På bakgrunn av dette har han skrevet disse korte presentasjonene.

Vi håper at eksemplene som gis i dette heftet vil være en inspirasjon for utvikling av det videre arbeidet i kommunene.

Barne- og familiedepartementet, juni 2003

Innhold

FORORD 1

EKSEMPLER PÅ ARBEIDET I 15 KOMMUNER 3

Valg av kommuner 3

Askim kommune 4

Bamble 6

Beiarn 8

Grefsen-Kjelsås bydel 10

Jondal 12

Kárášjoga gielda/Karasjok kommune 13

Larvik 14

Måsøy 16

Namsos 17

Norddal 18

Nordkapp 20

Sandnes 21

Songdalen 23

Tromsø 24

Øystre Slidre 26

UNGDOMMENS FYLKESTING – LANDET RUNDT 28

Østfold 29

Oslo 30

Hedmark 32

Oppland 34

Buskerud 36

Vestfold 37

Telemark 38

Hordaland 39

Sogn og Fjordane 40

Møre og Romsdal 43

Nordland 44

Nord-Troms 46

Finnmark 48

Eksempler på arbeidet i 15 kommuner

Valg av kommuner

I dette kapittelet gis det en kort presentasjon av arbeidet med barn og ungdom innflytelse i noen kommuner i Norge i dag.

Valget av kommuner som beskrives her har skjedd litt tilfeldig. Men det er lagt vekt på å presentere en blanding av små og store kommuner med de ulike utfordringene som finnes i vårt langstrakte land.

Kommunene er:

- Askim (Østfold)
- Bamble (Telemark)
- Beiarn (Nordland)
- Grefsen- Kjelsås bydel (Oslo)
- Jondal (Hordaland)
- Kárášjoga/Karasjok (Finnmark)
- Larvik (Vestfold)
- Måsøy (Finnmark)
- Namsos (Nord-Trøndelag)
- Norddal (Møre og Romsdal)
- Nordkapp (Finnmark)
- Sandnes (Rogaland)
- Sogndalen (Vest-Agder)
- Tromsø (Troms)
- Øystre Slidre (Oppland)

Askim kommune

I over seks år har ungdommen i Askim vært organisert i Ungdommens bystyre med et Ungdommens formannskap og egen Ungdommens ordfører.

Det fantes ikke mange kommunestyre for barn og unge da kommunestyret i Askim 12. desember 1996 vedtok at det skulle opprettes et Ungdommens bystyre. Drammen og Porsgrunn var allerede i gang, ellers fantes det relativt få forbilder. Inspirert av disse to, utviklet Askim kommune en modell som med små justeringer har fungert sammenhengende siden den gang.

Elevrådene foreslår

Sakslisten til Ungdommens bystyre annonseres forut for hvert møte i Øvre/Indre Smaalenenes Avis og alle elevrådene kan spille inn saker til bystyret.

-Det er først og fremst slike elevrådsforeslåtte saker som dominerer sakskartet. Vi prøver også å få Ungdommens bystyre til å forholde seg til de ordinære kommunestyresakene, men dette er vanskeligere, forteller Tove Grøttjord, ansvarlig for oppfølgingen av Ungdommens bystyre fra Askim kommune. Ungdommene får likevel orienteringer om relevante saker som er behandlet i kommunestyret, ikke minst hvordan det går med saker som tidligere har vært fremmet gjennom Ungdommens bystyre. Ungdommens bystyre er høringsinstans i saker som gjelder ungdommen.

Kinotilbud

«Etter skoletid»-kino er en høyst aktuell sak for Ungdommens bystyre. 28. november 2002 skrev elevrådet ved Askimbyen skole et brev til Ungdommens bystyre hvor de foreslo en ordning med kinovisning i den nye kinosalen i Askim klokken 14.30 én dag midt i uka, annenhver uke. Elevrådet foreslo videre at billettprisen skulle subsidieres og at skoleelevene

Askim kommune har 14 000 innbyggere og er region-senter i Indre Østfold. Askim har utviklet seg fra industrikommune til en handels- og servicekommune med bredt næringsliv.

Kontaktperson:
Tove Grøttjord,
tove.groettjord@askim.kommune.no
tlf: 69 81 91 00.

selv kunne få være med og velge hvilke filmer som skulle vises. Elevrådet mente tilbudet primært skulle henvende seg til 5. til 7.-klassingene som er for unge til å bruke det planlagte ungdomshuset.

Askim kommune behandlet forslaget ved å kontakte Norsk Kinodrift, som selv var interessert i en slik ordning, og ved å presisere hvilke problemstillinger Ungdommens bystyre måtte forholde seg til når de fattet et vedtak. Noen av disse problemstillingene var «Ønsker Ungdommens Bystyre å subsidiere kinobillettene?», «Hvilke klassetrinn bør filmene vises for?», «Hvordan skal billettene fordeles?» og «Hvem skal ha kontakten med Norsk Kinodrift?». Kommunen utarbeidet dessuten noen enkle kostnadsoverslag overfor de unge. Etter diskusjoner på sitt møte 21. januar 2003 vedtok Ungdommens bystyre at dette var noe de ville gå videre med. En arbeidsgruppe med syv medlemmer ble satt ned til å jobbe videre med forslaget fram mot neste møte. Prosjektet ble realisert i mai 2003. Det er oppnevnt en Ungdommens kinosjef ved hver av skolene. Disse er med på å bestemme filmrepertoartet.

Skiftende engasjement

Ungdommens bystyre skiftes vanligvis ut hvert år, og engasjementet varierer fra årskull til årskull. Alle skolene er representert, både med elever og kontaktlærere.

-Vi prøvde en stund en ordning hvor vi inviterte representanter fra lokale lag og foreninger til å delta i Ungdommens bystyre, men det har vi gått bort fra og vi rekrutterer nå utelukkende fra skolene og elevrådene. Samarbeidet med skolene fungerer knirkefritt. Dessuten er lokalpressen interessert i arbeidet til ungdommene.

-Ungdommens bystyre burde være godt kjent blant folk i Askim nå, sier Grøttjord.

Bamble er en 300 kvadrat-kilometer stor kommune i Sør-Telemark, mellom Porsgrunn og Kragerø. Kommunen har 14 142 innbyggere.

Bamble

I Bamble ønsker kommunen å trekke med flere unge enn de mest ressurssterke og organiserte. Derfor arrangeres også større ungdomskonferanser.

Bamble kommune er organisert med et tradisjonelt «Barn og unges bystyre» og et «Felles elevråd», som lokal variant av et ungdomsråd. Men kommunen ønsker ikke at barn og unges medvirkning skal begrenses til disse fora. Derfor samlet kommunen et tverrsnitt av ungdom, rekruttert fra elevråd og ved rein loddtrekning blant skoleelevene, for å diskutere oppvekstvilkår i Bamble.

Opplevelsestur og konferanse

Spennende fritidsaktiviteter innimellom diskusjonene, som rappelling og balansering på stokker åtte meter over bakken, sikret at konferansen ble noe mer enn et politisk møte.

- De unge var helt ville etter å få delta, forteller Kai Magne Bråthen, ungdomsleder ved Bamble kommune. Konferansen fant sted 31. januar 2001 og ble lagt til en plass hvor ingen var på hjemmebane, på Kaasa gård i Surtebogen.

65 ungdommer og 10 representanter fra kommunestyret og administrasjonen deltok. Dermed ble ungdommen og politikerne kjent med hverandre, ikke bare ved å diskutere sammen, men også ved å leke sammen.

- Det er fantastisk å se hvordan diskusjonen endrer karakter når politikerne og de unge har lekt sammen. Det å få ungdom til å mene noe, krever mer enn bare å sende dem saks-papir. Det krever at det skapes en atmosfære hvor det blir naturlig å diskutere, sier Bråten.

De unge ble utfordret til å diskutere spørsmålene: «Er de eksisterende tilbudene til ungdommen gode nok?», «Er det noen ungdommer som faller utenfor?» og «Hvilke krav stiller dere til de voksne?». Konferansen valgte ut en representativ gruppe ungdommer som deltok på en oppfølgingskonferanse i mai samme år. Der ble januarkonferansen evaluert og forslagene til tiltak prioritert. Denne prioriteringslisten ble lagt fram som egen sak i kommunestyret. Kommunen må arrangere helgetilbud for ungdommen, og det må settes opp

egne bussruter fra alle deler av kommunen til disse arrangementene, var blant kravene fra de unge. Kommunen fulgte opp kravene og hadde møter med busselskapet og fylkesadministrasjonen. De unge fikk fullt gjennomslag.

Brukerundersøkelse i barnehagene

«Hoppeslott og badebasseng» var blant forslagene som kom inn, da barnehagebarna selv fikk komme med innspill til hvilket utstyr de ønsket seg i barnehagen. Forslagene kom i forbindelse med en større «brukerundersøkelse» i Bamble, hvor barna i de kommunale barnehagene selv fikk fortelle om hverdagen sin. Barna ble spurt om hva de pleide å gjøre i barnehagen når de kom om morgenen, hva de lekte med, hva det var morsomst å leke med, hva de savnet og hva de voksne gjorde i barnehagen. De fikk også spørsmål om framtiden, om hva de ønsket å bli, om hvordan de får venner og om de trodde alle barn hadde det like godt som dem.

Undersøkelsen var del av en større undersøkelse hvor også foreldre/foresatte og medarbeiderne i kommunens barnehager ble intervjuet. Poenget med barneintervjuene var ikke å sammenfatte svarene statistisk eller analytisk. Poenget var å forstå litt mer av hvert enkelt barns subjektive barnehagehverdag. De involverte barnehagene får selv vurdere hvordan de vil bruke det de har funnet ut gjennom undersøkelsen. Men gjennom undersøkelsen mener man å ha skaffet indikatorer om barnas hverdag som man ellers ikke ville fått adgang til.

Årlige intervjuer

Dessuten har man gjennom dette arbeidet utviklet en metode hvor barna tydeligere kan kommentere sin egen barnehagehverdag, forteller Vigdis Søyland Enger ved Bamble kommune.

- Etter denne første undersøkelsen har vi fortsatt å intervjuer femåringene ved begynnelsen av hvert barnehageår.

Kontaktperson:
Kai Magne Bråthen
Tlf: 35 96 52 93

Resultatene fra disse intervjuene brukes når barnehagen planlegger aktivitetene for semesteret, forteller Søyland Enger. Barna får dermed en viss innflytelse over sin egen hverdag, og dersom det gjennomføres aktiviteter som flere barn har bedt om, blir det opplyst til barna at dette er et resultat av intervjuene.

- Dessuten når vi alle barna på denne måten, ikke bare de freidigste og mest språksterke, sier Søyland Enger. Intervjumetodikken brukes også når det oppstår spesielle problemer, som mobbing og andre konfliktsituasjoner.

Det ble gjort mye forarbeid på å utvikle en intervjumetode som ville gi en reell intervjusituasjon. Det ble lagt vekt på å finne lukkede rom, at intervjueren kjente barnet fra før, at barna var informert på forhånd, at de ble innkalt til intervju på gunstige tidspunkt (for eksempel ved endt lek), at man var fleksibel med tidsbruken og hele tiden hadde fokus på og øyekontakt med barnet.

Og det var ikke bare barna som hadde glede av intervjuene. Også de voksne fikk gjennom intervjuene nyttig tilbakemelding på hvordan barna opplever dem. Ikke minst var det en tankevekker at såpass mange av barna nevnte det «å ha pauser» og «å drikke kaffe» som de voksnes primære aktiviteter i barnehagen:

- Vi har blitt bevisste på at barna opplever at de voksne har mye pauser i barnehagen og prøver å ta hensyn til dette, sier Søyland Enger. Svarene ble sammenfattet i en rapport som er lagt ved i videre kommunal behandling av barnehagepolitikken.

FÅR FEMÅRINGENE I TALE

Bamble nøyer seg ikke med å involvere ungdommene i planarbeidet. Også 5-åringene blir hørt gjennom intervjuer i barnehagene!

Beiarn

Ungdommen i Beiarn vil heller arrangere friluftsturer og ungdomsklubb enn å lese hyllemeter med sakspapir. Derfor legges Barn og unges kommunestyre ned til fordel for et mer aktivt Ungdomsråd.

Barn og unges kommunestyre har vært i drift i Beiarn kommune i en årrekke. Organet har fått en formell status og sklidd inn som ett av mange politisk utvalg i kommunen. De unge har ikke vedtaksrett, men er høringsinstans i alle spørsmål som angår ungdom og har forslagsrett overfor det ordinære kommunestyrets formannskap. Arbeidet deres har vært svært formelt, ordentlig og nokså kjedelig!

– Dette er ikke engasjerende nok for ungdommen og det er vanskelig å få alle representantene til å møte opp, forteller Ivar Sæther, kulturkonsulent i Beiarn kommune. Dessuten er Beiarn en kommune uten et fullstendig videregående skoletilbud, slik at de fleste ungdommene som deltok var bosatt i Bodø og var kun hjemme i helgene. Å bruke hjemmehelgene til lange møter om kommuneplaner og budsjettinnstillinger, var kanskje ikke det mest inspirerende.

Kontaktperson:
Ivar Sæther
Tlf: 75 56 90 35
ivar.saether@beiarn.kommune.no

Beiarn er en 1 226 kvadratkilometer stor kommune midt i Nordland. Hovednæringen er primærnæring og kommunen har 1 219 innbyggere.

Ungdomsråd med vekt på arrangement

Derfor har Barn og unges kommunestyre fremmet forslag overfor formannskapet om å bli lagt ned og erstattet av et Ungdomsråd. Det nye ungdomsrådet skal forsøksvis rekruttere breiere og også inkludere uorganisert ungdom.

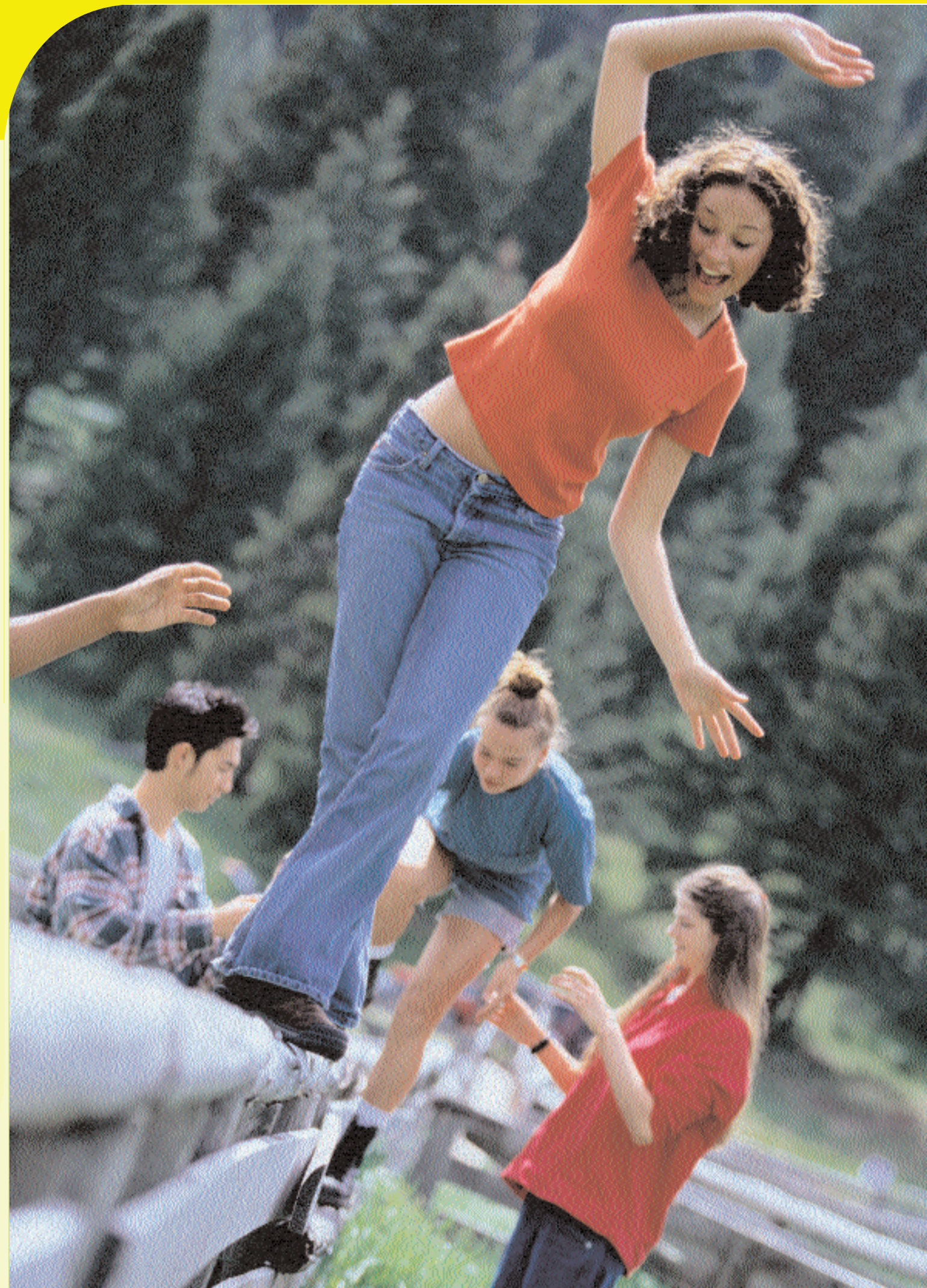
Ungdomsrådet kan godt uttale seg om ungdomsrelevante saker overfor kommunestyret, men skal i utgangspunktet være et mindre formelt og et mindre politisk organ. Det er ikke lagt opp til at det nye ungdomsrådet skal ha forslagsrett overfor formannskapet i kommunen.

– Kommunen har i dag mange ungdomstiltak, som filmklubb, lørdagskaféer, paintball og en veldig populær friluftshelg. Vi håper at det nye Ungdomsrådet kan trekkes inn i arbeidet med disse arrangementene, forteller Sæther. På denne måten vil organiseringen bli mer lik den måten ungdomsmedvirkningen er organisert i nabokommunene.

– Vi følte oss litt aleine med den politiske modellen vår, sier Sæther.

«Base Camp Salten» er en friluftshelg som ble arrangert første gang i 2002. Arrangementet er åpent for alle unge i kommunen og samlet første gang 140 ungdommer. Kommunen tilbød aktiviteter som kanopadling, leirdueskyting, hesteriding og paintball. På kveldene var det diskotek og skumparty! Det var også et tankevekkende foredrag om ungdom og narkotika. Ivar Sæther håper dette skal bli en årlig tradisjon, og med større ungdomsmedvirkning i planleggingen neste år:

– Det er nettopp på slike arrangement vi ønsker å trekke inn det nye Ungdomsrådet, sier Sæther.

Grefsen-Kjelsås bydel

«Det trengs en hel landsby for å oppdra et barn» er erkjennelsen bak oppvekstplanen på Grefsen-Kjelsås i Oslo. Derfor ble også hele «landsbyen» trukket inn i arbeidet med planen.

6. april 2000 fattet bydelsutvalget i bydel Grefsen-Kjelsås i Oslo vedtak om at det skulle settes i gang et planarbeid for en egen oppvekstplan for bydelen. Dette var startskuddet for en svært omfattende planprosess, som tar for seg enkelttiltak og visjoner i bydelens barne- og ungdomsarbeid helt fram til 2010. Planen fikk tittelen Blikk 2010.

450 involverte

Det ble bestemt at arbeidet med å utvikle planen skulle involvere så mange som mulig av bydelens innbyggere. I alt har 450 personer vært involvert i arbeidet og 270 konkrete innspill er mottatt. Som første ledd i arbeidet ble representanter for ulike deler av oppvekstområdet samlet til flere dagsseminar om planarbeidet basert på den såkalte SWOT-metodikken. (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Deretter ble en representant fra hver klasse ved de to videregående skolene invitert til et framtidsverksted om oppvekstmiljøet i bydelen. Verkstedet åpnet med en kritikkfase hvor det kun var tillatt å være negativ i forhold til bydelen, forutsatt at man var konkret. Deretter ble ungdommen utfordret på hva de var stolte av ved bydelen sin i en visjonsfase. Her fikk de også komme med forslag til hva de ønsket bydelen skulle inneholde i 2010. Til slutt hadde verkstedet en virkelig-gjøringsfase hvor de unge måtte skissere strategiene for å nå visjonene, og der de ble konfronterte med reelle hindringer, prioriteringer og politiske veivalg.

Handlingsplan og ungdoms prioriteringer

Blant annet på bakgrunn av disse arbeidene ble det laget en skisse til handlingsplan som ble sendt på ordinær offentlig høring. I tillegg gikk bydelsadministrasjonen aktivt ut til en rekke miljø for å oppfordre dem til å komme med innspill. Det ble jamvel hengt opp bannere ved hovedveiene hvor det ble bedt om innspill til ungdomsplanen, med henvisning til bydelens hjemmeside på internett for mer informasjon. På

Kontaktperson:
Tove Christiansen
Tlf: 23 47 35 00

tove.christiansen@grefsen-kjelsas.oslo.kommune.no

bakgrunn av alle innspillene lagde administrasjonen et endelig forslag til handlingsplan for BLIKK 2010-kampanjen, som ble vedtatt i bydelsutvalget 29. november 2001.

Ungdomsrådet i bydelen ble bedt om å komme med innspill til hvilke tiltak ungdommen ønsket satt i gang først. Blant ønskene ungdommen satte øverst på lista var ombygging av den gamle trikkehallen til kulturhus med øvingsmuligheter for band, sandvolleyballbane og – noe overraskende for bydelsadministrasjonen – sosiale møteplasser mellom eldre og ungdom. Kulturhuset i trikkehallen ble åpnet i desember 2002, sandvolleyballbanen åpnes i forbindelse med bydelsdagene i mai 2003 og det har vært flere møter med pensjonistforening og ungdomsråd for å lage forslag til samarbeidsprosjekt mellom unge og gamle. Internettkurs hvor de unge skolerer de gamle er allerede etablert. Den raske implementeringen av ønskene skaper tillit mellom ungdommen og politikerne i bydelen.

Ubyråkratiske byråkrater

Kort avstand mellom politikere, bydelsadministrasjon og beboere er ambisjonen for hele arbeidet. Informasjon om handlingsplanen ble presentert i form av en lettlest informasjonsavis som ble distribuert til samtlige husstander i bydelen. Bydelsadministrasjonen ønsker å være ubyråkratiske. Ungdomsaktiviteter som igangsettes av bydelen formaliseres med korte leiekontrakter, man tar hele tiden høyde for at motene og interessene blant de unge er omskiftelige. Bydelen er spesielt opptatt av at også den uorganiserte ungdommen, utenfor ungdomsråd og frivillige organisasjoner, skal kunne få gjennomslag for forslag og ønsker.

Klubbhuset på fotballstadion på Kjelsås ble brukt til en foreløpig evalueringskonferanse i september 2002 for at terskelen for å delta skulle være så lav som mulig. Bydelen er dessuten aktiv i å invitere seg selv til å delta på møter i diverse lag, foreninger og institusjoner. Her ber administrasjonen om å få presentere handlingsplanarbeidet og utfordrer deltakerne til å komme med innspill til prioriteringer og nye tiltak.

Bydel Grefsen-Kjelsås er en av 25 bydeler i Oslo. Bydelen har 18 000 innbyggere og strekker seg fra Ring 3 i syd til Maridalsvannet i Nord. Fra 2004 skal bydelen slås sammen med Bydel Sogn.

Jondal

Jondal ligger i Hardanger i Hordaland og har 1 151 innbyggere. Hovednæringen er primærnæring.

Barnas kommunestyre i Jondal diskuterer heftig når de årlige 10.000 kronene skal fordeles. Men å få dem til å uttale seg i kommunalpolitiske spørsmål er verre.

Barnas kommunestyre ble etablert i Jondal i 1999, og representantene rekrutteres fra de tre grunnskolene. De får hvert år 10.000 kroner fra de voksnes kommunestyre, som de selv skal fordele videre. Skolene kan søke om støtte til tiltak.

– Alt fra lekeapparat til skoleinventar havner på søknadslista, forteller John Skogseth, ordfører i Jondal kommune. Han forteller om heftige diskusjoner når barna skal foreta prioriteringene sine.

– Noen år tar de spesielle hensyn til de minste skolene, mens andre år er de konsekvente på at pengene skal fordeles ut fra elevtall. Barna har en veldig rettferdighetssans og dette kommer til uttrykk i diskusjonene, sier Skogseth.

Det er 17 representanter i Barnas kommunestyre og et formannskap med fem medlemmer. Dette er organisert akkurat som de voksnes kommunestyre. Barnas kommunestyre møtes én gang i året, mens formannskapet deres møtes noe oftere. Det er det ordinære kommunestyret som har besluttet at de ønsker et Barnas kommunestyre, og ordfører Skogseth er politisk ansvarlig for at dette følges opp.

Skogseth ønsker gjerne at barna også skal ta stilling til aktuelle kommunale saker, og ikke bare konsentrere seg om bevilgningspotten sin. Men det har vært vanskelig så langt. – Det gjelder å finne en metodikk som kan dra tekniske kommuneplanspørsmål ned på et nivå hvor barna lar seg engasjere. Vi ønsker gjerne innspill fra barna og vil absolutt lytte til dem, sier Skogseth. Skogseth ønsker ikke å gi opp denne ambisjonen, og ønsker framover at barnas talsperson i plan- og bygningssaker skal trekkes tettere inn i arbeidet med barnas kommunestyre.

Skogseth føler at dialogen mellom de to kommunestyrene fungerer fint. Selv er ordføreren tilstede når barna samles til møte, men han holder seg i bakgrunnen. Barna velger selv sin egen ordfører som leder møtet, og Skogseth gir kun råd dersom barna ber om det.

– Ingen av de voksne blander seg inn i diskusjonene uansett hvor uenige vi måtte være, bedyrer Skogseth. Skogseth håper at når såpass mange barn er innom dette organet og får verdifull skoleing i lokaldemokrati, vil en få positive ringvirkninger for det lokale engasjementet.

Kontaktperson:
Ordfører John Skogseth
jonkult@online.no

Kárášjoga gielda/ Karasjok kommune

I Kárášjoga/Karasjok har man hatt et Barne- og ungdomsråd i mange år. Rådet kan kalles sammen på kort varsel og behandle søknader fortløpende. Dermed kan ivrige ungdommer få satt deres idéer ut i livet mens idéene fortsatt lever.

Barne- og ungdomsrådet (BUR) er høringsinstans i saker som angår barn og unge. BUR har ni representanter, og er sammensatt av tre elever oppnevnt av barneskolens elevråd, tre elever oppnevnt av ungdomsskolens elevråd og tre elever oppnevnt av Samisk videregående skoles elevråd. Infonuorra (UngInfo) har sekretærfunksjonen for rådet.

Ifølge kommunal definisjon er BUR et demokratisk og partipolitisk nøytralt, valgt organ med oppgave å ivareta barn og unges interesse og tale deres sak i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune. Rådet har seks overordnede oppgaver: i) å gi barn og ungdom større innflytelse i kommunen, ii) å være et høringsorgan for kommunen i de saker som berører de unge, iii) å styrke det samfunnsmessige engasjement blant barn og unge, iv) å bidra til å fokusere på barn og unges oppvekstvilkår, v) å fremme barn og unges interesser i nærmiljø og vi) å fordele midler ut fra barne- og ungdomsrådets prioriteringsliste.

Fordeler midler

Barne- og ungdomsrådet fatter vedtak om fordeling av tildelte budsjettmidler. Beløpet til disponering fastsettes av

Karasjok kommunestyre ved den årlige budsjettbehandlingen. 20% av det tildelte beløpet, men maksimum kroner 20 000, skal gå til møtegodtgjørelse, enkel servering på møtene og eventuelle kurs og konferanser for rådets medlemmer. Det resterende beløpet skal rådet fordele til barne- og ungdoms tiltak etter søknad fra lag, foreninger eller organisasjoner eller tiltak i regi av barne- og ungdomsrådet. Disse tiltakene bør helst være av varig verdi eller kunne føre til videreføring. BUR har for 2003 et budsjett på kroner 125 000.

Kort saksbehandling

Politikerne og administrasjonen i Karasjok har vært veldig positive til rådet. Selv i vanskelige økonomiske tider har ungdomstilbudet blitt både bevart og styrket. Det har trolig sammenheng med at ungdomsarbeidet har fungert slik man kunne håpe. BUR har dessuten en stor fordel; rådet kan kalles sammen på forholdsvis kort varsel, og behandler dermed søknader fortløpende uten søknadsfrister. Dette gjør igjen at ivrige ungdommer får satt deres idéer ut i livet, mens idéene fortsatt lever.

Kárášjoga/Karasjok ligger i Finnmark og har 2 852 innbyggere fordelt på 5 464 kvadratkilometer.

Kontaktperson:
Stig Arne Somby
Tlf: 78 46 75 10
post@infonuorra.com

Larvik

Larvik satser spesielt på å inkludere de unge og de eldre i kommunen gjennom egne nærmiljøkonferanser. Siden 1999 har det vært arrangert over 50 slike konferanser, hvor innbyggerne får være med og bestemme hva som er viktig å satse på i nærmiljøet.

Larvik er med i Verdens helseorganisasjons (WHO) nettverk av Safe Communities. Dette er en internasjonal modell for skadeforebyggende arbeid i lokalsamfunnene. Larviks strategi er medvirkningsbasert. Ideelt sett skal alle innbyggerne være med og forme kommunens framtidige utvikling.

Nærmiljøbaserte utvalg og konferanser

Larvik har organisert seg med 16 nærmiljøutvalg for barn og unges oppvekstmiljø som til sammen dekker hele kommunen. Hvert nærmiljøutvalg har to representanter fra barne- og/eller ungdomsskolen. I hver krets har én lokal koordinator meldt seg frivillig til å være kontaktledd mellom kommunen og nærmiljøet. Minst én gang i året avholder hver krets en nærmiljøkonferanse. Her diskuterer deltakerne hvordan de ønsker utviklingen i lokalmiljøet sitt og foreslår konkrete tiltak til prosjekt som burde gjennomføres. Disse forslagene oversendes det lokale nærmiljøutvalget som har som oppgave å avgjøre endelig hvilke tiltak som skal støttes. Larvik kommune har avsatt en million kroner per år, til slike nærmiljøtiltak.

– Denne ordningen har vært en kjempesuksess, og vi merker

Larvik ligger helt sør i Vestfold og er med sine 40 386 innbyggere fylkets største kommune.

Kontaktperson:
Bente Foss
Tlf: 33 17 19 14
bente.f.hansen@larvik.kommune.no

at forskere og andre kommuner har fattet interesse for vår modell, sier Bente Foss, prosjektleder i Larvik kommune. Foss er en av flere ansatte i kommunen som fungerer som prosessledere for disse samlingene. Minst én prosessleder deltar på hver samling og driver diskusjonen og prioriteringsprosessen.

Metoden som benyttes kalles dialogkonferanse, hvor dialogen er det sentrale virkemiddelet. Dialogkonferansen inneholder ulike strategier for å oppnå en maktfri balanse slik at alle skal kunne uttrykke det de ønsker uten å føle seg overkjørt av andre.

– Prosesslederne passer på at alles forslag blir gjenstand for skikkelig behandling i nærmiljøutvalget og at ikke forslagene fra de yngste blir overkjørt av ivrige voksne, sier Foss.

Gjennom denne arbeidsformen blir det i Larvik vedtatt og bygget en rekke mindre og etterspurte enkeltprosjekt, framfor store kommunale symbolbygg. Basketballbane, skateboard-rampe, paintball-utstyr, «data lan», grus til fotballøkker, hinderløype i skogen, natursti, internett-kafe og speilvegg er blant tiltakene som er blitt vedtatt etter nærmiljøkonferanser. Men konferansene handler om mer enn penger. Faktisk har kommunen i foreløpige evalueringer fått tilbakemelding om at fokuset på pengene og bevilgningene virker noe forstyrrende.

– Noen mener at diskusjonen om penger fjerner fokuset fra sakene og visjonene for hvordan nærmiljøet bør utvikle seg, sier Foss. Hovedformålet med konferansene er at innbyggerne skal få et forum for å diskutere de overordnede visjonene for nærmiljøutviklingen.

Kommunen prioriterer oppfølging av disse konferansene høyt. Når konkrete tiltak er vedtatt, er det helt avgjørende for tilliten mellom innbyggerne og kommunen at tiltakene blir gjennomførte relativt raskt. Dessuten har konferansene et særskilt fokus på å sikre at barn og unge blir hørt.

Aktivt ungdomsråd

Larvik kommune har også et aktivt og høyst oppegående Ungdomsråd. Ungdomsrådet ble startet allerede i 1996 og har fungert sammenhengende siden den gang. Ungdomsrådet har to representanter fra hver ungdomsskole og én fra hver videregående skole. Rådet møtes seks til åtte ganger i året, og de fleste representantene er dessuten aktive i sine lokale nærmiljøutvalg.

Ifølge Bente Foss er utfordringen for Ungdomsrådet å finne balansen mellom det å følge kommunestyrets agenda og det å sette egne saker på dagsorden:

– Politikerne har forventninger om at Ungdomsrådet skal fungere som en gjeng ungdomspolitikere, noe som kan bli kjedelig for de unge. Vi vil gjerne at de skal jobbe fram egne saker og ikke bare være høringsinstans for kommunestyresakene, sier Foss.

Ungdomsrådet har fått kommunestyret i Larvik til å vedta et stafettdokument mot rasisme, der Larvik har vedtatt en åttepunktserklæring for toleranse og åpenhet mot rasisme og diskriminering. Larvik utfordrer nå alle kommuner i Vestfold til å overta stafettpinnen og vedta en tilsvarende erklæring og jobbe for stafettens åtte punkter.

Måsøy

Måsøy i Vest-Finnmark er en kommune som sliter med fraflytting. Nå vil kommunen snu flyttestrømmen og resepten er åpenbar: Sats på ungdommen!

Høsten 2002 forfattet kommuneadministrasjonen i Måsøy en omfattende ungdomsplan: «Ung i Måsøy». Planen var motivert av et ønske om å holde Måsøy-ungdommen i kommunen og å få utflyttede Måsøyværinger til å flytte tilbake. Planen inneholder en rekke tiltak som skal gjøre det bedre å være ung i Måsøy og øke de unges innflytelse.

Åpne ungdomshøringer

De unge har selvfølgelig selv vært med på å utarbeide planen, gjennom flere åpne ungdomshøringer i kommunen og gjennom å sitte i styringsgruppa for planarbeidet. Det administrative ansvaret for gjennomføringen er lagt til et nyetablert ungdomskontor, samlokalisert med ungdomsklubben ved Havøysund skole i kommunen.

– De gamle toalettene ved klubben er ombygd til ungdomskontor, så fra nå av skal ungdomspolitikken i kommunen drives fra do, forteller Lisbeth Seppola, ungdomskonsulent i Måsøy kommune. Tilgjengelighet er et stikkord ved alt ungdomsarbeid, og Seppola er derfor glad for å flytte fra sitt gamle kontor i kommuneadministrasjonen til ungdomskontoret ved klubben.

Ungdomskontoret er kommunalt, medlem i nettverket av UngInfo-kontorene i Norge. Det vil ha et driftsstyre som består av leder av ungdomsrådet, leder av klubbstyret, én foreldrerepresentant, én representant fra kultur- og oppvekstetaten og én ungdomsansvarlig politiker.

Måsøy kommune ligger i Finnmark og har 1 477 innbyggere. Hovednæringen er fiskeri

Yrkesveiledning

Mange av tiltakene i ungdomsplanen er yrkes- og utdanningsrettede. De handler blant annet om å inspirere skoleungdom til å ta utdanninger som er etterspurte i det lokale arbeidsmarkedet. Kommunen kartlegger jevnlig de lokale arbeidskraftbehovene og deretter drar Seppola sammen med rådmannen rundt i alle 10.-klassene og informerer om dette.

– Rørleggere, omsorgsarbeidere, barne- og ungdomsarbeidere, ambulansepersonell, tømrere, maskinister, sveisere, fiskere og kulturarbeidere, er etterspurte yrker i 2003, ja i tillegg til den evige mangelen på sykepleiere og leger da, forteller Seppola.

Annethvert år arrangeres en egen yrkesorienteringsdag, YO-dagen! Denne arrangeres i samarbeid med Havøysund skole og hit inviteres aktører fra det lokale og regionale næringslivet for å presentere sin bedrift overfor skoleungdommen, med fokus på det framtidige forventede arbeidskraftbehovet.

Aktivt ungdomsråd

Planen inneholder også en ambisiøs satsing på ungdomsmedvirkning. Høsten 2001 ble det opprettet et eget ungdomsråd i kommunen og dette skal videreføres gjennom ungdomsplanen. Måsøy kommune hadde i 2002 i alt 2,1 millioner kroner i såkalte frie midler, midler som ikke var bundet opp i allerede vedtatte og pålagte forpliktelser. Av disse fikk Ungdomsrådet gjennomslag for bevilgninger på totalt 700 000 kroner. Ungdomsrådet fikk avsatt 200 000 kroner til nytt lydanlegg til den kommunale kinoen og fikk kjempet gjennom en halv million til tomtereguleringer. Måsøy mangler i stor grad funksjonelle ungdomsboliger og dette er en evig kampsak for ungdomsrådet.

Det skal fortsatt arrangeres åpne ungdomshøringer hvor all ungdom i Måsøy er invitert til å delta, og her skal Ungdomsrådet velges. Ungdomsrådet går gjennom alle forslagene som blir fremmet på høringene og rangere disse i en «Måsøy ti på topp»-liste. Denne listen blir styrende for Ungdomsrådets arbeid det kommende året.

– Det er viktig at ungdommen prioriterer hva de vil jobbe med, både fordi de ikke kan få gjennomslag for alt, men også for at de i større grad skal få et eierforhold til enkelttiltakene, sier Seppola.

Organiseringen av ungdomsrådet har vært litt skiftende denne første tiden. Til å begynne med hadde ungdomsrådet helgemøter, tilpasset de borteboende deltakerne. Nå bruker de heller hele dager midt i uka, slik at deltakerne må søke seg fri fra skolen og borteboerne må ta seg en ekstra hjemtur.

– Det fungerer mye bedre. Nå kan vi bruke ordfører og rådmann og resten av kommuneadministrasjonen mer aktivt enn da vi holdt møtene utenfor deres arbeidstid, sier Seppola. Deltakerne i ungdomsrådet får møtegodtgjørelse og dekket reiseutgiftene.

Systemorientert

Lisbeth Seppola mener ungdomsplanen for Måsøy er et uttrykk for at ungdomsarbeidet i Måsøy er mer «systemorientert» enn mange andre steder:

– Vi ser ikke noe poeng i å arrangere løse «happenings» for ungdommen, dersom de ikke er satt inn i noen større sammenheng. Enkelttiltakene må være del av en langsiktig driftsplan som fungerer uavhengig av de involverte aktørene. Tiltakene må videreføres mest mulig automatisk, og det er ambisjonen med en slik langsiktig ungdomsplan, avslutter Seppola.

Kontaktperson på ungdomskontoret:
Lisbeth Seppola
Tlf: 78 42 45 24
lisbeth.seppola@masoy.kommune.no

Namsos

Kontaktperson:
Tor Moltu
Tlf: 74 21 73 05
kultur@namsos.kommune.no

Namsos er og blir en rockeby. Derfor handler også ungdomsmedvirkningen i kommunen mye om rock.

Namsos Rockfestival, våren 2002, var ett av flere store løft på rockefronten i Namsos. Festivalen med 22 konserter over to dager på flere forskjellige scener, var en kjempesuksess og vil nå bli en årlig tradisjon. Dessuten har Namsos Rock Express vært i drift mer eller mindre sammenhengende siden 1996. Dette er et arrangement hvor unge, talentfulle Namsos-band samles og drar til en annen by i Norge, for å spille for andre og vise at Namsos-musikk er mye mer enn Åge og DDE.

Planlegging av nytt ungdomshus

Det meste av denne aktiviteten har vært konsentrert rundt ungdomshuset, Lagre'. Lagre' var et kreativt kraftsentrum i kommunen, og miljøet rundt ungdomshuset gav ut i alt tre CD-plater, med de kuriøse titlene Syk I, Syk II og Namsos Rock Express 2001. Nå er imidlertid huset revet, til fordel for et større vegprosjekt. Men ungdommen i Namsos klarer seg ikke uten ungdomshus og i løpet av 2004 vil et nytt hus være reist. Ungdomskonsulent i Namsos kommune, Tor Moltu, vil trekke inn ungdom fra hele kommunen i å skape dette nye huset. – Hver klasse på ungdomstrinnet har fått uttale seg om hvor de ønsker huset skal ligge, og hvordan de ønsker huset skal

Namsos har 12 325 innbyggere og ligger midt i Nord-Trøndelag.

være. Når huset skal innredes innvendig vil alle klassene komme hver sin dag og være med på å gjøre selve jobben. Noen skal steike vafler mens andre skal hamre og tapetsere og male, forteller Moltu. Slik ble også det gamle ungdomshuset innredet.

Ungdomshuset er kommunalt. Ved Lagre´ hadde kommunen det juridiske og økonomiske ansvaret og ansvar for inventar og teknisk utstyr. De unge styrte selv all aktiviteten og hadde styringsrett over klubbkassen, med midlene de selv hadde samlet inn. Namsos kommune ønsker å bruke den samme styringsmodellen når det nye huset står ferdig. Det gamle ungdomshuset var også organisert med et eget husråd med åtte ungdommer fra byskolene i Namsos. Husrådet hadde ansvaret for fritidsklubb-biten av ungdomshuset.

Ungdomsråd

Høsten 2002 etablerte Namsos et eget ungdomsråd. Rådet skal uttale seg i kommunale saker som angår de unge. Ett av de første prosjektene blir å delta i en større kartlegging av oppvekstvilkårene for de unge i utkantområdene av den store kommunen. Men ungdomsrådet skal også trekkes inn som medarrangører av for eksempel den årlige rockefestivalen.

– Vi ønsker å finne balansen mellom arbeid med kommunale politiske saker og mer artige ting, som rockefestivaler og annet. Vi skal ikke slite dem ut, dette er jo noe de gjør ved siden av skolen, sier Moltu. Namsos har hatt sysselsettingsproblemer de siste årene og mange arbeidsplasser er forsvunnet. Ikke minst dette gjør at kommunen ønsker å bruke mye ressurser på barn og unge. – Det er stor politisk velvilje i kommunen for ungdomssatsingen. Politikerne håper ungdomsrådet vil bli et talerør for de unge inn til dem selv, sier Moltu.

Norddal

Da den rusforebyggende planen for Norddal kommune skulle rulleres, foretok kommunen en original vri. I stedet for det negative fokuset på forebygging, laget man en byggende plan for barn og unge. Resultatet ble en offensiv satsing på ungdomsmedvirkning.

Våren 2000 arbeidet en tverrfaglig gruppe bestående av helsesøster, psykiatrisk sykepleier, pedagogisk konsulent og kulturkonsulent, med å skrive et utkast til rusforebyggende plan for kommunen. Planen skulle være kort og anvendelig, men førte likevel til lange og komplekse diskusjoner i arbeidsgruppen. Til slutt valgte arbeidsgruppen å vende seg vekk fra den tradisjonelle problemorienterte tilnærmingen til barn og unge, og heller lage et forslag til en byggende plan for oppvekstområdet. «Det er bedre å bygge barn enn å reparere voksne,» ble et motto for det videre arbeidet.

Støtte til ungdomsrådet

Høsten 1999 hadde Norddal kommune nedsatt et ungdomsråd, og dette ungdomsrådet ble tidlig trukket inn i planprosessen. Et sentralt punkt i den endelige planen ble nettopp å støtte og gi midler til dette ungdomsrådet. Et annet tiltakspunkt var en årlig «happening» for ungdom i kommunen, som for eksempel en friluftshelg hvor ungdom kunne tilbys arrangement spekket med spenning, men uten rus. Satsingen på ungdomsrådet og satsingen på friluftshelga lot seg kombinere, og resultatet ble at ungdomsrådet engasjerte seg tungt i avviklinga av friluftshelga.

**Norddal kommune
ligger i Møre og
Romsdal og er nabo-
kommune med Stranda.
Kommunen har
1 960 innbyggere.**

Ungdomstreff

– Friluftweekenden arrangeres av ungdomsrådet sammen med kommuneadministrasjonen med en relativt flytende ansvarsfordeling mellom oss, forteller Aud Lindis Ødegaard, konsulent ved Norddal kommune. Arrangementet har vært en suksess og er nå blitt et fast konsept hvert år.

– Vi ønsker at ungdommen skal yte noe, vi vil ikke bare tilrettelegge for dessertgenerasjonen. Den utfordringen har ungdomsrådet tatt i forhold til friluftweekenden, sier Ødegaard. All ungdom i kommunen mellom 13 og 18 år kan delta på friluftshelga og velge mellom en rekke ulike spenningsaktiviteter, som fjellklatring, kanopadling, rafting, trial, fotball med mer. Opplegg, tid og sted varierer fra år til år.

Ungdomsrådet bruker det meste av tiden sin på å arrangere denne type sosiale aktiviteter. Foruten friluftshelgene deltar ungdommen på interkommunale ungdomstreff mellom ungdomsrådsmedlemmer og vanlige ungdommer i nabokommunene.

– Ungdomsrådet fungerer som tilretteleggere for aktivitetstilbud. Vi ønsker å skape gode og trygge impulser og at aktivitetene skal skje på ungdommens premisser. Det er nok av eksempler på at voksne arrangerer aktiviteter for ungdom som overhodet ikke treffer målgruppen, sier Ødegaard.

Det er for så vidt ikke alltid ungdommene heller treffer med arrangementene sine. Ungdomsrådet i Norddal arrangerte også en sommerdans for alle aldersgrupper fra konfirmanter til 70-åringer. Dette var imidlertid ingen stor suksess, de unge og de gamle ønsket visst ikke å danse sammen!

– Det er et paradoks at ikke de voksne stiller når ungdommene inviterer til rusfritt dansearrangement, sier Ødegaard.

Ungdomssaker

Ungdomsrådet bruker mindre tid på å engasjere seg i alle sakene som det ordinære kommunestyret har til behandling. Men når spesielle ungdomssaker står på dagsorden, vet de å si ifra. I forbindelse med en stor og svært følelsesladd skolestrukturdebatt, engasjerte ungdomsrådet seg sterkt til fordel for skolesammenslåing. Ungdommen brukte sin talerett i kommunestyret for å prøve å påvirke de folkevalgte, uten å lykkes denne gangen.

Kontaktperson:
Olav Løvoll
Tlf: 70 25 88 36
olav.lovoll@norddal.kommune.no

Nordkapp

Norges nordligste ungdomsråd er også blant de mest aktive. Åpen ungdomshøring for alle ungdoms- og videregående skoler er oppskriften der.

Ungdomsrådet i Nordkapp arrangerer åpen ungdomshøring for alle ungdomsskole- og videregående skoleelever hver høst. Denne arrangeres i skoletiden og elevene får fri for å delta. Over 200 ungdommer har vært tilstede på begge de to høringene som har vært arrangert så langt. Ungdomsrådet møter også i kommunestyret hver vår for å orientere om ungdomsarbeidet.

Egen ungdomshøring

Ungdomsrådet utarbeider på forhånd en liste med temaer som diskuteres gruppevis på høringen. I 2002 var temaene: fritidstilbud, mobbing, ungdomsdemokrati, rus, kroppsbilde og engasjement. Deltakerne deles i grupper etter tema og hver gruppe legger frem sine konklusjoner i plenum. Deretter blir det en åpen plenumsdebatt om de forskjellige temaene. Lokalpolitikere, kommuneadministrasjonen og andre som jobber med ungdom er tilstede for å høre på presentasjonen av gruppearbeidene og delta i plenumsdebatten.

Velger ungdomsråd

Ungdomshøringen velger dessuten det nye ungdomsrådet og referatet fra diskusjonene på ungdomshøringen blir arbeidsdokumentet for ungdomsrådet det kommende året. Dermed er ungdomsrådet direkte underlagt en demokratisk kontroll hvor all ungdom i kommunen sikres innflytelse.

Kontaktperson:
Sigrid Mari Grimstvedt
Tlf: 78 47 65 57
Sigrid.Mari.Grimstvedt@nordkapp.kommune.no

Nordkapp kommune
ligger i Finnmark og
har 3 494 innbyggere.
Service næringen er
den største næringen
i kommunen.

Ungdomsrådet har møte- og talerett i ungdomsrelaterte saker i alle politiske utvalg, kommunestyre og formannskap. Dessuten møter de hver vår i formannskapet for å ta en oppsummering av hva som har blitt gjort siden ungdomshøringen og hva som er planlagt videre.

Deltakerne på ungdomshøringen har etterlyst at ungdomsrådet i Nordkapp må bli mer synlige mellom høringene. Dette har ungdomsrådet fulgt opp, blant annet ved å få en avtale med Finnmarksposten som har gitt dem en fast spalte med egne ungdomssider i avisen med jamne mellomrom. Disse utgavene av Finnmarksposten skal få utvidet opplag og gratis distribusjon til elever ved videregående skoler og ungdomsskolene i kommunen. Radio Nordkapp gir dessuten ungdomsrådet sendetid til å informere om arbeidet sitt.

Reddet ungdomsklubb

Ungdomsrådet har ansvaret for å arrangere ungdommens kulturmønstring i Nordkapp og har vært tungt inne i arbeidet med å utbedre ungdomsklubben i Honningsvåg. Klubben var en stund så lite brukt at den var i ferd med å bli lagt ned. Ungdomsrådet grep fatt i dette og tok alt ansvaret for installasjon av datapark, fra innhenting av tilbud, bestilling og installasjon, til vedlikehold av maskinparken. Dataparken samt andre tiltak har ført til at klubben igjen har blitt populær, noe som igjen er viktig for kommunens rusforebyggende arbeid.

Reddet kinoen

Ungdomshøringen i 2002 reddet også den kommunale kinoen. Samme dag som ungdomshøringen, var det kommunestyremøte der kinoen var satt opp som sak. Parti som mente at kinoen burde legges ned, snudde etter å ha vært på ungdomshøringen der det kom sterke signaler om at ungdommene ville beholde kinotilbudet i kommunen. Ungdommene fikk med dette føle at de hadde reell innflytelse på politiske beslutninger.

Sandnes

Kontaktperson:
Tone Strømø
Tlf: 51 97 50 00
tone.stromo@sandnes.kommune.no

Gjennom Barn og unges bystyre i Sandnes får samtlige skoleklasser fra 1. til 10. klasse mulighet til å være med på å påvirke sine egne omgivelser.

Barn og unges bystyre (BUBS) har vært arrangert i Sandnes hvert år siden 1997. BUBS er organisert i et omfattende samarbeid med skolene slik at hver eneste skoleklasse blir trukket inn i arbeidet. BUBS arrangeres av Sandnes kommune i samarbeid med Ungdomsrådet i Sandnes. Ordføreren i Sandnes fungerer som ordfører også for Barn- og unges bystyre, mens lederen i Ungdomsrådet er varaordfører.

Scenarier diskuteres i skolene

Hvert år velges et tema for BUBS, og i 2002 var temaet bærekraftig utvikling. Sandnes kommune utarbeidet ett hefte for

Sandnes kommune er
nabokommune med
Stavanger og ligger i
Rogaland. Byen har ca.
56 000 innbyggere.

skoleklassene, ett hefte for elevrådene og én lærerveileder om temaet. Heftene forklarte, utdypet og definerte temaet. Med utgangspunkt i heftene diskuteres disse problemstillingene i hver enkelt klasse, og klassene foreslår tiltak overfor elevrådet sitt. Deretter går elevrådet gjennom alle forslagene og prioriterer og velger ut noen forslag på vegne av skolen. Disse oversendes Barn og unges bystyre som igjen må diskutere, velge og votere over forslagene. Barn og unges bystyre bevilger til sammen 100.000 kroner til lokale tiltak.

Klassene fikk i 2002 i oppgave å drøfte problemstillinger som «Hvordan tror vi, og hvordan ønsker vi at Sandnes kommune skal utvikle seg de neste 30 årene? Vil det ha skjedd en bærekraftig utvikling?» «Hva kan vi gjøre, sammen eller enkeltvis, for å oppnå det vi ønsker?», «Hva kan vi begynne med allerede nå?» og «Hvordan kan vi i Sandnes være med på å ta et globalt ansvar?»

Kommuneadministrasjonen hadde laget to ulike scenarier for hvordan Sandnes kunne komme til å se ut i år 2032. I «Scenario 1: Veikrysset Sandnes» var det seks felts motorvei fra Hinna til Ålgård, gigantiske kjøpesentre, store parkeringsplasser tilknyttet alle skolene, Drive in-kino, åtte MacDonalds-restauranter og kommunal søppeltømming to ganger i uken. I «Scenario 2: Miljøbyen Sandnes» var sentrum bilfritt, det var bygget dobbeltsporet togbane, bilistene hadde vikeplikt for de røde sykkelveiene, mange av skoleklassene dyrket økologiske grønnsaker på egne områder og Sandnes hadde vennskapsbyer i Kroatia, Latvia og Guatemala, og skoler og barnehager i Sandnes hadde aksjoner der de informerte om disse byene og solgte småting som barn i disse byene hadde laget. Disse to – lett karikerte – scenariene, skulle hjelpe barna til å tenke visjonært om framtiden og innse at hvordan Sandnes vil se ut i framtiden, er noe de selv er med på å velge og ikke noe som skjer av seg selv.

Vedtar tiltak

I tillegg til disse diskusjonene foreslår klassene konkrete strakstiltak som kan realisere visjonene deres. Klassene kan foreslå ett eller to mindre tiltak med en kostnadsramme på 1.000 til 4.000 kroner og ett større tiltak med en kostnadsramme på opptil 25.000, forutsatt at tiltaket er av en slik art at det kan komme flere enn elevene på deres egen skole til gode.

Disse forslagene blir sendt til elevrådet ved skolen, som prioriterer tre av forslagene fra klassene ved skolen. Dette blir denne skolens forslag overfor Barn og unges bystyre. På BUBS møtes to elever fra hver skole for å ta endelig stilling til hvordan potten på 100.000 kroner skal fordeles. 75.000 skal bevilges til mindre strakstiltak og 25.000 til ett større og mer langsiktig tiltak. Det langsiktige tiltaket i 2002 ble bygging av skate-park ved Høyland ungdomsskole. Den gode tilgangen til parken med sykkel og det å trekke barn og unge ut fra sentrum på kveldstid, var bærekraft-argumentene som overbeviste de unge politikerne.

Høyt prioritert

– Demokratidelen av BUBS fungerer svært bra. Barna argumenterer for sine egne forslag, men lar seg overbevise av hverandres argumenter og stemmer til slutt for de forslagene de synes er best, uavhengig av hvem som har foreslått dem, forteller Tone Strømø, fritidssjef ved Sandnes kommune. Hun er ansvarlig fra kommunens side for å drive Barn- og unges bystyre. Arbeidet er høyt prioritert i Sandnes kommune. Forut for bystyremøtet blir samtlige innkomne forslag fra skolene, saksbehandlet i kommuneadministrasjonen og gitt et kostnadsoverslag som barna legger til grunn for sine vedtak. Hver avdeling i kommunen er representert ved møtet og samtlige politiske partier stiller, primært med formannskapsmedlemmet sitt. Disse får arbeidsoppgaver på møtet og må lede hver sin arbeidsgruppe.

Reell innflytelse

Barna opplever dessuten at de har politisk innflytelse utover det å ha bevilgningsmyndighet for 100 000 kroner. BUBS inneholder også én del hvor det er åpent for å ta opp alle slags tiltak som barna ønsker kommunen skal prioritere. I 2002 ble flere av sakene som ble vektlagt her tatt inn i kommunens økonomiplan.

– Både BMX-bane, ungdomskafé i sentrum og opprettholdelse av bibliotekfilialen på Høle ble tatt inn i økonomiplanen av politikerne, til tross for at de ikke var innlemmet i rådmannens innstilling. Påvirkningen fra barna var viktig i alle disse sakene, sier Strømø. Ungdomskaféen har vært hjertesak for ungdomsrådet i Sandnes i en årrekke.

Songdalen

Kontaktperson: Inger Berit Flood
Tlf: 38 18 33 25
inger.flood@songdalen.kommune.no

I Songdalen kommune samles barn fra 3. til 10. klasse til Barnas kommunestyre. Barna velger selv hvordan de vil fremme sine forslag, f. eks. skriftlig eller ved hjelp av tegninger.

Inger Berit Flood er barnehagesjef og barnas talsperson i Songdalen kommune. Hun er ansvarlig for å drive Barnas kommunestyre fra kommunens side. En utfordring er å bruke metodikk som gjør at åtteåringer og femtenåringer kan jobbe sammen. – Jeg fikk god hjelp av Pedagogisk Senter i Kristiansand forut for oppstarten her, forteller Flood. Nabokommunen Kristiansand er kjent for å være god på medvirkning og var en naturlig plass å be om tips.

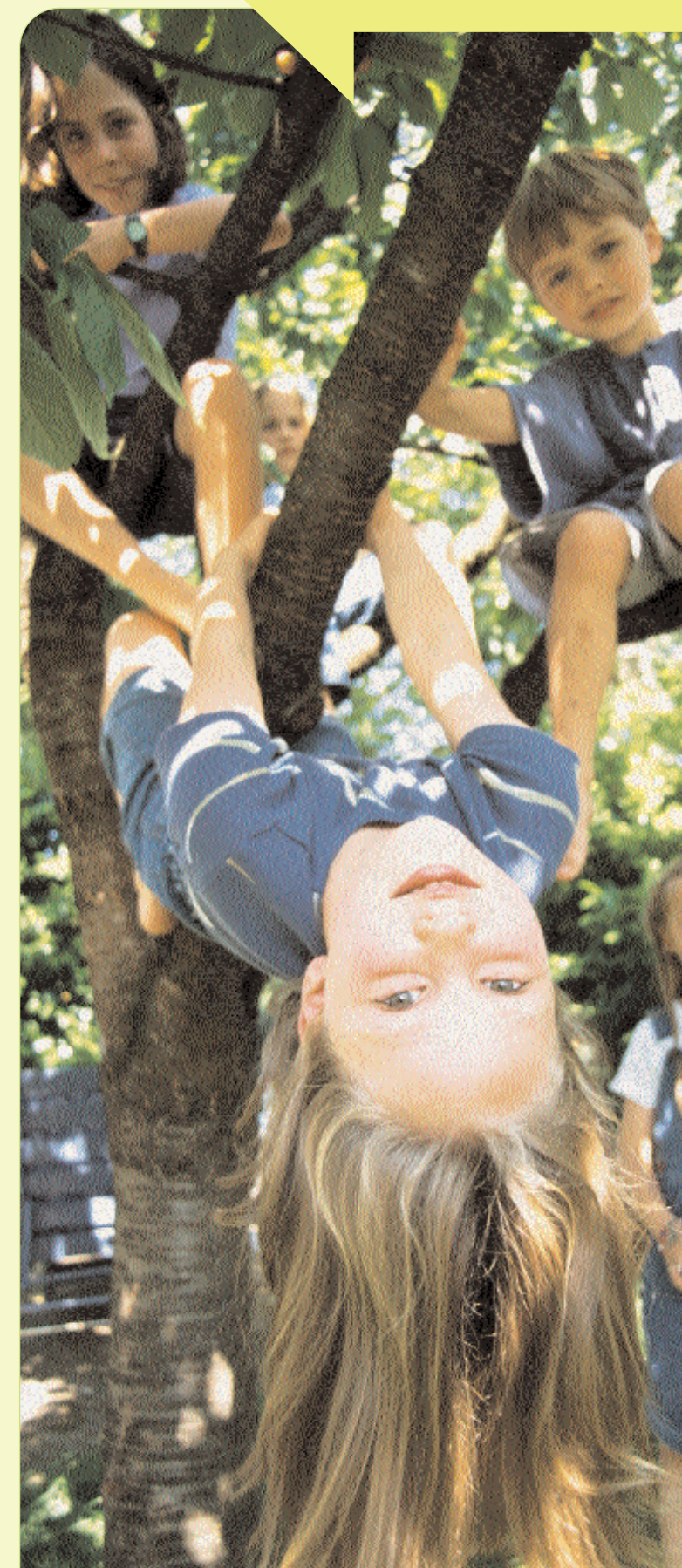
Barnas kommunestyre

Barnas kommunestyre møtes fire ganger i året. Forut for møtene skjer det prosesser i kommunens 6 skoler. Saker diskuteres i klasseråd og fremmes via elevråd.

I starten av hvert skoleår arrangeres det kurs for alle elevrådene i kommunen. Forut for dette har alle kontaktlærere møttes. Kontaktlærerne er viktige medspillere for at prosessen skal bli god. Det utarbeides en plan for året. Planen presenteres for politikerne. Elevene kan deretter spørre politikerne om sine saker.

Barnas kommunestyre har 25 000 kroner til disposisjon. Forslag til hvordan disse pengene kan brukes, diskuteres i skolene. Alle klassene i kommunen kan spille inn saker til Barnas kommunestyre via elevrådene sine. Når Barnas kommunestyre møtes, arbeides det i grupper med ulike tema og saker de har fått til eventuell uttalelse.

Songdalen kommune ligger rett vest for Kristiansand i Vest-Agder. Kommunen har 5 455 innbyggere og industri og primærnæring er hovednæringene.

Tromsø

8. juni 2000 ble ungdomshuset Tvibit startet opp i Tromsø. Huset har på kort tid blitt ei murtue av kulturinteressert ungdom, med nærmere 40 000 besøkende i 2002.

Huset er først og fremst et kulturhus for ungdom mellom 15 og 25 år. Det inneholder også en helsestasjon og et UngInfo-kontor med internettmaskiner. Det 1000 kvadratmeter store huset hadde nærmere 300 faste brukere i 2002 og mellom 35 000 og 40 000 besøkende i løpet av året. Det er kommunen som er ansvarlig for driften av huset, men ungdommen har stor innflytelse.

Tillit og respekt

Initiativtakerne bak Tvibit fremhever at de arbeider med ungdom ut fra et kulturperspektiv, og ikke et sosialpolitisk. De unge involveres i Tvibit som ressurser, ikke som potensielle forbrytere. Det er en imponerende spennvidde i aktivitetene på Tvibit. Huset har egen filmgruppe – med 44 filmproduksjoner i 2001 – serieteiknarlaug, fanzinegruppe, sy- og designgruppe, litteraturgruppe, IKT-gruppe, strategispillgruppe, musikkgrupper og mye mer. Fellesideen for alle gruppene er medvirkning og prosjektarbeid. Aktivitetene skal ikke være voksenstyrte og ungdommene skal få prøve ut ting selv, med læring og feiling. «Alt er mulig – inntil det motsatte er bevist» er motto for prosjektarbeidet.

Magne Amundsen er ansatt i kommunen som daglig leder for Tvibit. Han trekker fram tillit og respekt som de to nøkkelfaktorene bak Tvibits suksess.

– Vi stiller krav til ungdommene og er tydelige. Vi sier klart ifra når vi er uenige med dem. Det å motsi noen når du er uenig med dem, handler om å respektere dem, sier

Amundsen. Amundsen har lite til overs for medvirkningsarbeid der de voksne blir sittende og lytte til de unge, uten å melde fra når de faktisk er uenige.

– Å late som om de unge bestemmer alt mens de voksne i realiteten styrer bak lukkede dører, er mye mindre redelig, sier Amundsen.

Retningslinjer

Tvibit har klare retningslinjer for hva som er kommunens ansvar og hva de unge selv bestemmer. Tromsø kommune har ansvar for økonomistyringen, for ivaretagelse av målgruppa, for personalets arbeidsforhold, for at rusfriheten overholdes og lignende. Ungdommen vil kunne ha innflytelse i disse spørsmålene, men kommunen har det endelige ansvaret. I forhold til aktivitetene, produksjonene og arrangementene er ungdommene suverene.

Det første året var det organiserte allmøter om alle forhold ved huset, men dette gikk man raskt bort i fra. Nå inviteres ungdommen til større møter én til to ganger i året for å komme med innspill til hovedretningen for den videre driften.

– Vi vektlegger at disse møtene skal være konstruktive. Ofte oppfordres ungdom indirekte til å være «kritiske til alt» når de inviteres til å mene noe i kommunal regi. Hos oss ønsker vi at ingen skal komme med generell kritikk, uten at det samtidig pekes på løsninger og alternative måter å gjøre ting på, sier Amundsen.

Nøkkelpersoner

Tvibit er organisert med noen ungdommer som «nøkkelpersoner». Dette er ungdom som får egne nøkler til huset, og som dermed kan låse inn andre og disponere huset fritt

TVIBIT-FILOSOFIEN:

1. Tør å gjøre det umulige mulig!
2. Ikke vær redd for å mislykkes!
3. Tør å gjøre en forskjell eller forandre verden!
4. Glem aldri hvor du kommer fra!
5. Husk å se og oppmuntre andre!

utenom åpningstidene. Nøkler gis til betrodd ungdommer i miljøet.

– Vi var på studietur til andre ungdomshus i Norge før vi startet opp Tvibit. Ideen til å ha «nøkkelpersoner» fikk vi fra X-Ray ungdomshus på Grünerløkka i Oslo. Det har vært en glimrende ordning for oss, sier Amundsen. Det er ikke hærverk på huset og det tekniske utstyret tas godt vare på, til tross for omfattende bruk. Videoutstyret var utlånt i 243 dager i 2001.

Rusforbud

Tvibit ble til etter flere års press fra aksjonsgruppa for ungdommenes hus og til sist ungdomsrådet i Tromsø. Tidlig på nittitallet var det et aktivt, skapende ungdomsmiljø i Tromsø rundt ungdomshuset Brygga. Dette huset ble stengt i 1994 på grunn av rusproblemer i miljøet. Ungdommene ønsket et nytt hus med de kreative muligheter som fantes i det gamle miljøet, men hvor kommunen og ungdommen hadde organisatorisk styring. Tvibit skulle blant annet ha nulltoleranse overfor rus.

– Dette praktiseres strengt. Et band som drakk alkohol i øvingsrommet ble umiddelbart kastet ut, fratatt nøklene og utestengt fra huset det neste halvåret, forteller Amundsen.

Det leies dessuten inn profesjonelle kunstnere til å ha kurs eller være ledere for ulike prosjekt. Disse fungerer som forbilder for de andre ungdommene. Generelt er mye av aktiviteten organisert som prosjektarbeid hvor de unge får veiledning i selv å ta ansvar for større prosjekt. Det er et eget tiltak ved huset som kalles Prosjektvugga, som gir veiledning med hensyn til planlegging, gjennomføring og økonomistyring av store og små kulturprosjekt.

Nett-adresse: www.tvibit.net

Kontaktperson: Magne Amundsen
Tlf: 77 69 78 66
magne@tvibit.net

Øystre Slidre

Prosjektet «Aktivt Ungdomsdemokrati i Øystre Slidre» var opprinnelig et avgrenset toårig prosjekt. Men prosjektet var så vellykket at det nå er sikret varig videreføring, blant annet gjennom opprettelsen av et fast ungdomsråd.

Å stimulere barn og unge til aktivt organisatorisk arbeid, var ett av hovedmålene for prosjektet, og pionerkommunen Porsgrunn var forbildet. Denne modellen innebærer at det i første omgang er skolene, gjennom klasse- og elevrådene som blir arenaen for de unges engasjement. Prosjektet hadde også som mål å få barn og ungdom til å føle en sterkere tilhørighet til kommunen gjennom formidling og oppbygging av et positivt bilde av hjemkommunen. Et siste, men ikke mindre viktig mål, var å bedre oppvekstmiljøet.

Skolering av elevrådene

Elevrådene fikk i prosjektperioden utvidet sitt virkeområde til også å gjelde nærmiljøet og skolekretsen, ikke bare klasserommet og skolegården. Elevrådene har også kunnet uttale seg i kommunale saker som budsjettprosessen og plansaker. Dessuten får alle tillitsvalgte i grunnskolen tilbud om to elevråds kurs i året i kommunal regi. Kursene har vært avholdt i kommunestyresalen med ordføreren i Øystre Slidre tilstede. Tema for kursene har for eksempel vært «Hvordan få et elevråd til å fungere godt?», «Hvordan bli en god møteleder?» og «Hva er et godt møte?». Dramaøvelser har vært en del av metodikken.

– Ungdommen har fått konkrete oppgaver som de har

skullet visualisere gjennom enkle dramaøvelser. Dermed har de kunnet prøve ut ulike løsninger overfor hverandre og diskutert og evaluert de forskjellige strategiene, forteller Anne Strand Moen, kulturkonsulent i Øystre Slidre kommune. Hun har vært ansvarlig for prosjektet fra kommunens side, og har hatt god nytte av 15 års lærer erfaring ved utarbeidelse av elevråds kursene.

Elevrådene har også vært på omvisning og «bli kjent»-runder på kommunehuset.

– Hvert elevråd måtte forberede én konkret sak og ha møte om den med rette vedkommende i kommunen, sier

Strand Moen. Målet har vært å redusere avstanden mellom kommunen og ungdommen.

Årlig forhandlingsmøte

Dessuten har kommunen arrangert et årlig forhandlingsmøte mellom ungdom og politikere. Representanter for hvert elevråd kunne her møte i kommunens formannskap for å presentere et konkret prosjekt de ønsket økonomisk støtte til. Elevene måtte presentere hvorfor det var viktig å dra i gang dette tiltaket og redegjøre for kostnadsrammer, planlagt nedlagt egeninnsats og så videre. Mens elevene hadde en

velfortjent «boller og brus»-pause, vedtok formannskapet hvilke av prosjektene de ville støtte og hvor mye hvert enkelt prosjekt skulle få.

– Dette er ikke minst verdifull trening i det å argumentere og presentere en sak, sier Strand Moen. Pengene ble raskt overført elevrådenes kontoer med krav om å sende sluttrapport ved avsluttet tiltak. Ordfører og prosjektleder kom senere på befaring til hvert enkelt prosjekt for å se hvordan elevene arbeidet. Kommunen ønsker at de unge skal lære å ta ansvar og følge opp sine egne saker.

Forhandlingsmøteprosessen skal ikke være et prosjekt der de unge skriver «ønskelister» og de voksne deler ut gaver.

Fast ungdomsråd

«Aktivt ungdomsdemokrati i Øystre Slidre» var i utgangspunktet et prosjekt som ble avsluttet i juli 2001. Men ungdomsdemokratiet lot seg ikke skrinlegge.

Forhandlingsmøtene med elevrådene fortsetter nå med 30 000 kroner til årlig fordeling, og alle elevrådene blir fortsatt skolerte gjennom elevråds kurs. Dessuten er det opprettet et eget ungdomsråd. Rådet har to representanter fra videregående skole, tre elever fra ungdomstrinnet, samt de to som representerer Øystre Slidre i Ungdommens fylkesting. Rådet skal arbeide selvstendig og selv plukke de sakene de vil jobbe med. Medlemmene sa klart i fra at de ikke ville være fast høringsinstans i kommunale saker og drukne i kilovis med sakspapir.

– Rådet kan selv bestemme om de vil sette i verk egne tiltak eller lyse ut og avgjøre mellom de innkomne søknadene. I 2002 lyste de ut for 20 000, mens de brukte 10 000 på egne tiltak som kombinert ake- og kinokveld, grilltur til Furustrand og teateroppsetning, sier Strand Moen. Ungdomsrådet har også hatt politisk gjennomslag og har blant annet fått vedtatt at det skal opprettes en egen ungdomsarbeider i kommunen i 40 % stilling.

Kontaktperson:
Anne Strand Moen
Tlf: 61 35 25 38
anne.s.moen@oystre-slidre.kommune.no

Øystre Slidre ligger i Oppland fylke og har 3 060 innbyggere.

Ungdommens fylkesting – landet rundt

Ikke alle landets fylker har et Ungdommens fylkesting. I det følgende beskrives eksempler fra arbeidet i de fylkene der det finnes et innflytelsesorgan for ungdom – så som ungdommens fylkesting, fylkeselevråd eller ungdomspolitisk utvalg:

- Ungdommens fylkesting i Østfold
- Ungdommens bystyremøte i Oslo
- Ungdommens fylkesting i Hedmark
- Ungdommens fylkesting i Oppland
- Fylkeselevrådet i Buskerud
- Fylkeselevrådet i Vestfold
- Telemark ungdomsting
- Ungdommens fylkesting i Hordaland
- Ungdommens fylkesting i Sogn og Fjordane
- Ungdommens fylkesting i Nordland
- Regionalt ungdomsråd i Nord-Troms
- Ungdomspolitisk utvalg i Finnmark

Østfold

Kontaktperson:
Trine Falstad
Tlf: 69 11 74 31
trine.falstad@ostfold-f.kommune.no

Ungdommens fylkesting i Østfold (UFT) ble opprettet så tidlig som i 1995, men er nå inne i en omorganiseringsfase. I løpet av 2003 vil UFT gjenoppstå, da i regi av Østfold fylkeskommune.

Ungdommens fylkesting reorganiseres

Østfold Barne- og Ungdomsråd (ØBUR) har drevet Ungdommens fylkesting i Østfold helt siden oppstarten i 1995. Frem til 1999 ble det arrangert ett fylkesting per år med representanter fra kommuner, skoler og organisasjoner. Fra 1999 ble møteaktiviteten utvidet til to årlige fylkesting.

Oppmøtet har variert fra år til år, men i 2002 klarte ikke ØBUR å verve tilstrekkelig deltakere og fylkestingsmøtet måtte avlyses. ØBUR forsøkte nok en gang i løpet av året uten å lykkes. På grunn av dette ble det satt ned en gruppe som skulle evaluere prosjektet, og på bakgrunn av denne evalueringen valgte styret i ØBUR på sitt møte 9. januar 2003 å legge ned prosjektet.

Fylkeskommunen i Østfold ønsket imidlertid å starte opp Ungdommens fylkesting på ny og har tatt på seg å overta tilretteleggeransvaret fra ØBUR. Alt materiell og gjenværende midler er oversendt fylkeskommunen, som i disse dager arbeider med å utrede alternative organisasjonsmodeller. I løpet av 2003 vil dermed et av Norges eldste ungdomsfylkesting gjenoppstå.

Saker som er oppnådd

Ungdommens fylkesting i Østfold har vært ledet av en arbeidsgruppe (Ungdomspolitisk Utvalg – UpU). I begynnelsen av 2002 fikk UpU forhandlet frem ungdommens mulighet til å møte i komiteer og utvalg med møte-, tale- og

forslagsrett. UpU delte seg inn i faggrupper, og representantene (8 stk) fikk ansvaret for hver sin komité/utvalg.

UpU har også fått status som høringsorgan for fylkeskommunen, og deres råd har blitt tatt hensyn til. Spesielt når det gjelder fylkesutvalgets åpne budsjettføring. Fylkesutvalget har de siste tre årene arrangert en åpen budsjettføring med grupper og organisasjoner tilknyttet fylkeskommunen. Et resultat av dette er at prosjektstøtten til UFT fra og med 2001 økte med 100 000 kroner. Et annet resultat er den ekstra millionen fylkestinget de tre siste årene har bevilget spesielt til tiltak for barn og unge.

Når fylkestinget skulle vedta årsbudsjettet for 2001 samlet UFT i samarbeid med Elevorganisasjonen og AUF 3 000 ungdommer foran fylkestingssalen med en taktfast støtte til fylkeskommunen i deres krav om større overføringer til fylkeskommunene. Ungdommen hadde forståelse for den vanskelige jobben politikerne i Østfold hadde.

En annen sak (som fikk bred mediadekning) var fylkeskommunens behandling av akuttmottak i Askim. For å spare penger ønsket fylkestinget å flytte akuttmottaket fra Askim til Moss. Dette skapte naturlig nok store motforestillinger – spesielt i indre Østfold. I denne saken gikk et samlet UpU inn for å støtte flyttevedtaket, noe de i etterkant fikk mye ros for. Leder i UpU, som selv var fra Hobøl fikk mye «pepper», men UpU stod samlet.

Hvert år arrangerer Barne- og ungdomsrådet i Oslo Ungdommens bystyremøte. To dager i året fylles rådhuset opp med ungdom mellom 13 og 18 år.

Ungdommens bystyre ble arrangert første gang i 1997 og har vært arrangert hvert år siden den gang. Oslo by er organisert med 25 bydeler, med egne bydelsutvalg. I 22 av disse bydelene finnes det ungdomsråd som jobber med lokal medvirkning. En gang i året samles representanter fra alle disse ungdomsrådene til ungdommens bystyremøte. Alle de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene som er tilsluttet Barne- og ungdomsrådet i Oslo (BURO) blir også inviterte til å delta.

Organisering av ungdommens bystyremøte

Deltakerne må være mellom 13 og 18 år, i praksis er de fleste 15.–16. Noen stiller fra de frivillige organisasjonene, mens brorparten er uorganiserte ungdommer (som velges gjennom de lokale ungdomsrådene), ofte med elevrådsbakgrunn eller bakgrunn fra klubbstyrene på fritidsklubber. Det gode samarbeidet mellom organisert og uorganisert ungdom er en av de åpenbare styrkene ved «Oslo-modellen». Ungdommens bystyre er delt inn i fem parallelle komiteer: 1) helse, miljø og naturvern, 2) skole, utdanning og arbeid, 3) ungdomskriminalitet og rusmidler, 4) kultur og fritid og 5) lokal medvirkning. Den første av de to bystyredagene brukes utelukkende til komitearbeid. Arbeidet åpner med en politisk eller faglig innledning for å sette i gang tanker og stimulere til ideer hos deltakerne. Deretter diskuterer komiteen forslag til politiske krav og lager en innstilling med begrunnelse som komiteen fremmer overfor plenumsgjengen. Det går vanligvis en uke mellom de to bystyredagene. I mellomtiden får deltakerne tilsendt alle forslagene fra alle komiteene. På den andre bystyredagen diskuteres disse i plenum, i bystyresalen i Oslo Rådhus. Representanter fra de forskjellige komiteene må legge fram, begrunne og forsvare for-

slagene fra talerstolen i salen og bystyrets ordfører må holde styr på til dels heftige ordvekslinger og påse at voteringsregler og annet blir overholdt. Ungdommens bystyre er organisert nokså likt det regulære bystyret, med samme krav til at regler og formaliteter blir fulgt. Men det tas selvsagt høyde for at ungdommen ikke har den samme møte-erfaringen som de voksne politikerne. Det arrangeres derfor «bli kjent»-leker, alternative diskusjonsmetoder og godteri-pauser! Etter plenumsesjonen er det også satt av tid til en debatt med noen utvalgte politikere fra bystyret i Oslo. Ungdommens bystyre får herved anledning til å grille dem om noen av sine egne forslag.

Gjennomslag for noen saker

Protokollen fra ungdommens bystyre overrekkes seinere til bystyret i Oslo, ledsaget av en appell fra en av deltakerne i ungdommens bystyre. Deretter begynner den tidkrevende og vanskelige jobben med å følge opp forslagene, «lobbe» for dem overfor politikerne, konkretisere dem og forklare dem. Ungdommens Fellesråd i Oslo arbeider aktivt for å følge opp de prioriterte sakene. Dette har resultert i noen politiske seire og mange tap. Uteseksjonen i Oslo sitt tiltak mot partydop – Future – har blitt sikret videre drift og fått økte bevilgninger, blant annet på grunn av pådriv fra Ungdommens bystyre. Den lovpålagte ordningen om at én kyndig person skal representere barn og unges interesser i plan- og bygningssaker i kommunen, har for Oslos del blitt konkretisert til at hver bydel skal ha en slik representant. Og et forslag om at alle skoleelever skal motta en egen bok med seksualopplysning som samler all informasjon som i dag distribueres i et hopetall enkeltfoldere, ofte presentert i relativt tilfeldig seksualundervisning, er fortsatt under behandling.

Representanter fra Ungdommens Fellesråd har blant annet vært i møte med statssekretæren i Utdannings- og forskningsdepartementet for å presentere denne ideen.

Skolering nødvendig

Eva Frydenborg ved Barne- og ungdomsrådet i Oslo har de siste årene vært prosjektleder for Ungdommens bystyre. Hun trekker fram skolering, som nøkkelen til økt ungdomsinnflytelse:

– Det er fantastisk å se hvordan ungdommen vokser på å delta på ungdommens bystyre. Men til tross for gjennomslag i noen saker, har vi mye å gå på i forhold til reell innflytelse, sier hun.

Kaja Vemren Rygh fra Bøler Ungdomsråd var ordfører på forrige bystyremøte. Hun forteller at oppdraget var «litt skummelt, men mest artig».

– Jeg lærte først litt om tale- og debatt-teknikk og første dagen gikk jeg rundt i komiteene og lærte dette videre til deltakerne. På selve bystyredagen satt jeg i ordførerstolen og styrte debattene, forteller Vemren Rygh. Vemren Rygh satt med ordførerklubba i hånden, parat til å klubbe ned tale-trengte delegater.

– Jeg måtte bruke klubba mot en del av politikerne under spørretimen, som ikke klarte å overholde tida, sier hun. Vemren Rygh hadde deltatt på Ungdommens bystyremøte én gang tidligere før hun ble ordfører. Hun ble først aktiv i Bøler Ungdomsråd, men har siden engasjert seg i både Natur og Ungdom og Sosialistisk Ungdom.

Nett-adresse:
www.unginfo.oslo.no/ufo/bystyre

Kontaktperson:
Celine Pihlstrøm, prosjektleder
celine@unginfo.oslo.no

Hedmark

Ungdomstinget i Hedmark trekkes ofte fram som et positivt eksempel på en vellykket modell. Det har initiativtakerne ingenting mot. Stolthet og sjølvtilitt er bra for innflytelsen.

Ungdommens fylkesting (UFT) oppnevnes årlig av fylkestinget og består av 45 representanter med to personlige varaer hver. Hver kommune får to plasser og Elevorganisasjonen én. De politiske ungdomsorganisasjonene som har sin moderorganisasjon representert i det ordinære fylkestinget, kan møte med én representant hver med tale- og forslagsrett. Ungdomstinget ble dratt i gang i 1998 og har allerede innkassert flere politiske seire.

Saker det arbeides med

Et eget «ungdomskort», som er et kombinert skoleskysskort, månedskort med bussen, bankkort og snart også tilbudskort ved diverse kulturaktiviteter, er jobbet fram av UFT i Hedmark.

– UFT har drevet dette arbeidet hele veien fra idéstadiet til de i dag sitter som referansegruppe for det videre arbeidet, forteller Hege S. Søberg, ved fylkeskommunen i Hedmark. Hun er ansvarlig for oppfølgingen av ungdomstinget. Dessuten har UFT engasjert seg i videregående skoleelevers lovpålagte – men ofte forsømte – rett til helsesøsterordning ved skolene. UFT gjennomførte en undersøkelse som avslørte at man ved enkelte skoler i gjennomsnitt hadde tilgang på helsesøster kun 30 sekunder per uke.

To ganger i året samles ungdomstinget i Hedmark. Hver samling har ett tema. Noen ganger åpner møtet med faglige innledninger før ungdomstinget diskuterer og arbeider med forslag til vedtak i mindre grupper. Gruppeøktene er uformelle, spontane og frie. Når alle samles i plenum for å foreta endelige vedtak er imidlertid formen formell. For å forlate møtesalen under en vedtaksøkt må representantene søke om permisjon, som igjen må behandles i plenum. Arbeidsutvalget følger opp vedtakene fra ungdomstinget overfor Fylkestinget.

Nett-adresse: www.ungting.no

Kontaktperson: Christoffer H. Nilsen,
Tlf. 62 54 41 80
christoffer.h.nilsen@hedmark-f.kommune.no

Samarbeid med andre ungdomsting

Hedmark UFT har også tatt ansvar for å samle de andre ungdomstingene i Norge, og to år på rad arrangert en nasjonal samling og erfaringsutveksling mellom tingene. Alle de fungerende fylkesvise ungdomstingene var tilstede og hadde stort utbytte av å høre hvordan andre jobbet. Denne erfaringsutvekslingen er i ferd med å etableres som et fast årlig arrangement.

Hedmarksgjengen har dessuten etablert et regionalt samarbeid med Østfold og Västra Götaland i Sverige. Planen er å gjennomføre felles tematreff, utvekslingsreiser og sommerleire. Ungdommen opplever at de har mye å lære av hverandre. – Mens svenskene har en del å lære av oss i forhold til organisering av formelle medvirkningsorgan, har vi mye å lære av dem med hensyn til elevrådsarbeid, sier Søberg. Søberg forteller at ungdommene dessuten opplever overraskende store språk- og kulturforskjeller, og også lærer mye om seg selv gjennom denne kontakten.

Stolte og selvsikre

Søbergs stilling er lokalisert ved fylkeskommunen, noe også hun mener er en fordel. Dette letter ungdommens tilgang til fylkespolitikere og administrasjon, og gjør det mulig å komme tidlig inn i saker og planprosesser. Men det kan også tenkes at det kan være ulemper ved ordningen. – Dersom UFT er helt på kollisjonskurs med Fylkestinget i et viktig spørsmål, kan det tenkes at det blir en vanskelig situasjon for meg. Men det er i så fall mitt problem og ikke ungdommens, sier Søberg.

Søberg trekker fram kontinuiteten i ungdomstinget som en styrke. UFT er etablert slik at bare halvparten av delegatene står på valg om gangen. UFT Hedmark har dessuten en arbeidsform hvor de legger vekt på å få fram egne saker og ikke drukne i Fylkestingets større og mindre saker. Dessuten er UFT Hedmark stolte over sin egen innsats, og det er ikke uviktig:

– Ungdommene er stolte av ungdomstinget og sikre på seg selv. Det er klart det betyr noe når det gjelder å ha innflytelse over egen hverdag, avslutter Søberg.

Oppland

Ungdommens fylkesting i Oppland har skjønt at de ikke kan «tvinge» politikerne til å vedta sine forslag. Samarbeid er stikkordet for medvirkningsarbeidet her.

Ungdommens fylkesting (UFT) i Oppland hadde sitt første møte i februar 2001. To representanter fra hver kommune i Oppland – det vil totalt si så mange som 52 representanter – møtes to til fire ganger i året.

Nær kontakt til politikere

Politisk sekretariat i Oppland fylkeskommune fungerer som tilrettelegger for ungdomstinget. Det spesielle for Opplands modell er at politisk sekretariat også jobber direkte overfor det ordinære fylkestinget og øvrige fylkespolitikerutvalg i fylkeskommunens sentraladministrasjon. – Ungdommene opplever det som en fordel at deres sekretariatsfunksjon er forankret såpass høyt, sier Per Werner Strandmoen i politisk sekretariat. Denne nære tilknytningen til fylkestinget er klart fordelaktig, tror Sandmoen.

Samarbeidslinje

Strandmoen er ikke redd for å havne i lojalitetskonflikter dersom ungdommene går til frontalangrep på fylkestinget. – Ungdommen vet at fylkestinget ikke er politisk bundet av deres vedtak og at det lønner seg å samarbeide for å nå fram. Jeg er veldig forsiktig med å gi politiske råd til ungdommen, men prøver å skissere konsekvensene av det de gjør og å forklare dem hva som er taktisk klokt, forteller Strandmoen. Ungdommen har dessuten lyktes med å skaffe seg «venner»

Kontaktpersoner:
Per Werner Strandmoen
 Tlf 61 28 92 34
per-werner.strandmoen@oppland.org
Berit Sætren
 Tlf 61 28 93 39
berit.saetren@oppland.org

blant fylkespolitikerne som gjerne fremmer ungdomstingets forslag i fylkestingssalen. Det er godt klima mellom ungdommen og politikerne. UFT har representanter som møter i alle hovedutvalg, og har engasjert seg i aktuelle saker, bl.a. innenfor samferdsel, skoleskyss og rådgivertjenesten.

Bedre rådgivertjeneste i skolen har vært fanesaken for UFT i Oppland, som i så mange andre fylker. I Oppland har fylkeskommunen engasjert en ekstern konsulent for å utrede hvordan ordningen virket, som har resultert i en fylkeskommunal handlingsplan. UFT følger nå denne handlingsplanen tett. UFT har også vedtatt en egen handlingsplan med fokus på de områder som ungdommen skal engasjere seg spesielt i framover. Arbeidsutvalget i UFT har foretatt prioriteringer innenfor handlingsplanen, hvor blant annet skoleskyss og skolestruktur er sentrale temaer.

Politisk respons

Strandmoen forteller at det generelt er god politisk respons på ungdommenes forslag. Deltakelsen fra fylkestingspolitikere på ungdomstinget er imidlertid varierende. UFT har tatt konsekvensen av dette og skal variere tidspunktene for samlingene, for å kunne trekke flere travle politikere. Spørretimen med politikerne er fast innslag ved tingene, og dette er alltid den livligste posten med de fleste og mest engasjerte innleggene fra de unge. Dessuten legges det mye vekt på å løse opp den formelle stemningen med moro og kulturinnslag.

– Med så mange som 52 representanter krever det litt tilrettelegging for å løse opp stemningen og senke terskelen for å ta ordet, sier Strandmoen.

UFT i Oppland har dessuten en pott på 200 000 kroner til fordeling til ulike tiltak for barn og unge i fylket, og har bevilget støtte til flere ungdomsrelaterte tiltak og prosjekter.

Buskerud

Kontaktperson:
Grete Sato
Tlf 32 80 86 28
grete.sato@bfb.no

Buskerud har ikke et eget Ungdommens fylkesting. I perioden 1998 til 2000 hadde de et Elevting og fra november 2000 prøves ut en organisering av brukermedvirkning på fylkesnivå for alle elever i videregående opplæring.

Buskerud hadde i perioden 1998 til 2000 et Elevting med 31 representanter valgt politisk og med representasjon av 5 politiske ungdomspartier i Buskerud. Valgperioden var på 2 år. Elevtinget hadde en fast representant og en vara med møte- og talerett i fylkestinget og en fast representant og en vara med møte- og talerett i hovedutvalget for utdanning.

November 2000 foreslo utdanningssjefen for fylkestinget ikke å videreføre ordningen, og heller prøve ut en organisering av brukermedvirkning på fylkesnivå for alle elever i videregående opplæring i Buskerud og med basis i elevrådsarbeid på den enkelte videregående skole.

Prosjekt «Elevmedvirkning – en aktiv elev i en trygg skolehverdag»

Rammen for prosjektet: Det opprettes 6 regionale og elevstyrte utvalg og et fylkeselevråd med en representant med vara fra hvert av de 6 regionale rådene, 3 representanter fra Elevorganisasjonen Buskerud og 2 lærlingerepresentanter. Utdanningssjefen er sekretariat for fylkeselevrådet. Prosjektperioden er 2 år: kalenderåret 2002 og 2003. Budsjettet er på 450 000 kroner årlig i prosjektperioden. Midlene er øremerket samlinger og prosjekter i regi av de regionale rådene. Fylkeselevrådet og Elevorganisasjonen er representert i hovedutvalget for utdanning med møte- og talerett. Utdanningssjefen har møte med fylkeselevrådet hver annen måned.

Prosjektet viser at elevrådsarbeid fortsatt har liten status i skolens indre liv. Skal elevmedvirkning bli reelt må elevene ha et eksternt ombud med støtte- og veilederfunksjon og som taler elevenes sak. Ombudet må være bindeleddet mellom elevene, skolens administrasjon og fylkesutdanningssjefen. I utgangspunktet snakker vi om endring av så vel elevrollen som godt sementerte skolekulturer. Å koordinere skoledagens innhold med betydelig større grad av elevinvolvement synes å kreve ekstern oppfølging/personlig kontakt og noe mer styring. Utdanningssjefens vurderinger synes å gå i den retning at et Elevombud med personlig kontakt og oppfølging ute på de videregående skolene vil sikre en sterkere grad av elevmedvirkning enn hva situasjonen er i dag.

Vestfold

Vestfold fylkeselevråd ble, etter vel 2 års prøvetid, vedtatt som fast ordning av Fylkestinget høsten 2000.

Fylkeselevrådet har 21 rådsmedlemmer, valgt av og blant elevrådene ved alle videregående skoler i Vestfold. Et styre på 8 personer, valgt av og blant rådsmedlemmene, står for den daglige driften.

I reglementets §3 heter det:

«Fylkeselevrådet skal arbeide aktivt for å styrke barn og unges interesser i Vestfold fylke. Det skal spesielt arbeide for å synliggjøre skolen som arbeidsplass for barn og unge, og øke elevenes innflytelse i skolen. Det skal være et rådgivende organ og et møtested for de enkelte elevråd.»

Fremmøte og kontinuitet

Av årsrapporten for 2001-2002 går det fram at Vestfold fylkeselevråd, som mange andre demokratiorgan, har problemer med fremmøte og kontinuitet, og at rådets status ikke gir grunnlag for den innflytelse man kunne ønske i kommunikasjonen med skolene.

Leder for Vestfold fylkeselevråd skoleåret 2002/2003: Anders Tangen, tlf. 986 71 974

Kontaktperson i Virksomheten for videregående opplæring: Øyvind Sørensen (sentralbord) 33 34 40 00, (direkte) 33 34 40 80

Fylkeselevrådet har fast kontaktperson i fylkesadministrasjonen. 2 elevtillitsvalgte fra Vestfold fylkeselevråd har møte- og talerett i Utdannings- og kompetanseutvalget, der de også er gitt anledning til å komme med protokollmerknader.

Fylkeselevrådet får på denne måten fremmet sine synspunkter i et politiske sentralt utvalg, og mener seg både sett og lyttet til her. Reell innflytelse og gjennomslag i saker som er viktige for dem, har det imidlertid vært dårlig med.

–Det er vel dette demokrati handler om. Alle får si sin mening, men ikke alle blir fornøyde, heter det i rådets informasjonsfolder for 2002.

Ungdommens fylkesting i Vestfold?

Fylkestinget i Vestfold ønsket våren 2002 å få utredet en sak om et Ungdommens fylkesting i Vestfold. Saken er utsatt til høsten 2003.

Telemark

To ganger i året samles delegatene i Telemark ungdomsting. Mellom møtene fortsetter diskusjonene på chatten på internett.

Ungdomstinget i Telemark hadde sin første samling i mars 2001 og er fortsatt i etableringsfasen. Det er mange aktive kommunale ungdomsråd i Telemark og alt ligger til rette for at Telemark Ungdomsting (TUT) kan bli et slagkraftig medvirkningsorgan.

Satser på internett

Andreas Dalsegg ble fra 1. juni 2002 ansatt i deltidsstilling som sekretær for TUT. Han forteller at ungdomstinget foreløpig prioriterer å få på plass den interne organiseringen. Internett-satsingen er ment å være en bærebjelke både i dette arbeidet og som informasjonskanal ut mot allmennheten. Ett av flere elementer i nett-satsingen er et diskusjonsforum, hvor deltakerne i ungdomstinget kan diskutere politiske saker, fortsette debatter fra ungdomstinget, ta opp nye tema, men også utveksle vitser og spøker. Målet er at alle delegatene til ungdomstinget, ikke bare arbeidsutvalget, skal føle at de er medlemmer av Telemark ungdomsting, også mellom de halvårlige møtene. Nettsiden har også en intern del som

forutsetter passord for tilkopling og som bare er ment for delegatene til ungdomstinget.

Stor aldersspredning

Aldersspredningen er fra 13 til 20 år, med snittalder mellom 16 og 18. Det er også 13-åringene tilstede, og TUT har utelukkende gode erfaringer med samarbeidet mellom 13 og 20-åringene. TUT ønsker å bli et bevis for at man ikke trenger å utelukke de yngste ungdommene for å kunne bli et seriøst medvirkningsorgan overfor fylkeskommunen. TUT forholder seg til tunge fylkeskommunale spørsmål. Alle vedtak fra ungdomstinget sendes representantene i fylkestinget og arbeidsutvalget deltar på fylkestingsmøtene.

Dalsegg forteller at forholdet til fylkeskommunen er godt, spesielt godt er forholdet til politikerne, mens administrasjonen stundom trenger en påminnelse om at ungdomstinget finnes. Sekretærstillingen er lokalisert til fylkeskommunen, noe Dalsegg ser på som en fordel:

– Fylkeskommunebygget oppfattes som en festning for ungdom. Det å ha en kjenning og alliert på innsiden, senker terskelen for å ta seg fram og aktivt øve innflytelse, sier han.

Ved det forestående nyvalget til nye delegater til TUT skal kommunene velge én representant for ett år og en representant for to år. Dette er for å sikre en viss kontinuitet og å unngå at alle medlemmene skiftes ut samtidig. Ved seinere valg skal alle medlemmer velges for to år.

Nett-adresse: www.telemark.ungdomsting.no

Kontaktperson: Andreas Dalsegg

Tlf: 47 01 40 36

Andreas.Dalsegg@telemark-f.kommune.no

Hordaland

Nett-adresse: www.hbur.no

Kontaktperson: Astrid Marthinussen,

Tlf: 55 96 10 37

hordaland.barne.ungdomsråd@broadpark.no
eller ufu@broadpark.no

Ungdommens fylkesting har vært arrangert hvert år i Hordaland siden 1997. Ungdommer fra hele fylket samles to dager i året, og vedtar sine politiske krav overfor Hordaland fylkeskommune.

Spesielt for Ungdommens fylkesting i Hordaland er sammen-setningen. Alle 60 videregående skoler i fylket, 46 frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner som er tilsluttet Hordaland Barne- og ungdomsråd og de 20 fungerende kommunale barne- og ungdomsrådene inviteres. I utgangspunktet kan to representanter fra hver institusjon delta, men dersom for mange melder seg på, styres dette slik at det blir omtrent en tredjedel deltakere fra hver av disse tre gruppene. Tidligere ble også ungdomsskoleelevene invitert, men ungdommens fylkesting har vedtatt at aldersgruppen skal være fra 13 til 25 år.

Det er lov å være uenig med politikerne

Politikerne i Hordaland ønsker at det bare er de lokale barne- og ungdomsrådene som skal inviteres og fikk fremmet dette som forslag ved Ungdommens fylkesting i 2002. Forslaget falt imidlertid og dermed skal deltakerne fortsatt rekrutteres fra alle disse tre gruppene. Delegatene på tinget ønsket at de frivillige organisasjonene skulle få beholde sin rett til å delta på ungdomstinget.

Skolehverdagen på de videregående skolene er utgangspunktet for de fleste saker som behandles på tinget. Møtet resulterer i et sluttokument med ungdomstingets politiske krav. Dette overrekkes alle politikerne i Hordaland fylkesting. To representanter fra ungdomstinget får dessuten 15 minutter til å presentere handlingsprogrammet for fylkestinget i Hordaland.

Ungdommens fylkesting velger hvert år en styringsgruppe, UFU. Denne er ansvarlig for driften av Ungdommens fylkesting resten av året. UFU består av 10 medlemmer, som blant

annet har ansvaret for å følge opp forslagene fra ungdomstinget. Medlemmene i UFU har delt fagkomiteene i Hordaland fylkeskommune (kultur og helse, næring og utdanning, miljø og samferdsel) mellom seg, og driver aktivt lobbyarbeid for å få gjennom forslagene. UFU-medlemmene prioriterer også det å skaffe seg kontakter i administrasjonen i fylkeskommunen, og har vært på en omvisning og en presentasjonsrunde i administrasjonen.

Politiske seire

Sekretariatet for Ungdommens fylkesting er lagt til Hordaland Barne- og ungdomsråd, og Astrid Marthinussen. Hun forteller om flere politiske seire for ungdomstinget de siste årene:

– Skolene som fortsatte å selge lærebøker etter at den statlige utlånsordningen ble innført, ble presset til å endre praksis og betale tilbake pengene til elevene, sier Marthinussen. Hun trekker også frem kampen for å holde prisene nede på ungdomskortet, et rabattkort på tog og buss i Hordaland, som en viktig seier for ungdommen. Det arbeides videre med å få ungdomskortet til å gjelde for all transport for ungdom i Hordaland. I tillegg til dette er det nedsatt en komite hvor to av UFU-medlemmene deltar. Komiteen arbeider med kulturkort.

Den politiske utfordringen med hensyn til å øke ungdommens innflytelse består i å komme tidligere inn i de politiske prosessene, sier Marthinussen.

– I andre fylker ser vi at ungdommene blir brukt til å utforme saker helt fra idéstadiet, mens vi som regel kommer inn som en høringsinstans etter at mye av føringene er lagt i Hordaland fylkeskommune. I løpet av våren 2003 har politikerne i Hordaland sett viktigheten av innflytelse fra ungdommen og UFU er invitert til en rekke møter/høringer. Fylkeskommunen har også støttet en samling for alle lokale barne- og ungdomsråd i Hordaland som finner sted høsten 2003.

Sekretariatsfunksjonen til Ungdommens fylkesting ligger utenfor fylkeskommunen og dermed har man ikke den daglige kontakten med administrasjonen og politikerne i fylket. For å kompensere dette, har en nå en egen kontaktperson i fylkeskommunen som kan trekke de unge tidlig inn i planprosessene.

Sogn og Fjordane

Her er eksempler på tidligere uttalelser fra Ungdommens Fylkesting i Sogn og Fjordane:

Å gå i fakkeltog er ikkje nok!

Hausten 2000 brann faklane rundt i bygder og byar i Sogn og Fjordane. Hundrevis av rasande ungdommar gløda i kampen mot rasismen, og «kvardagsrasisme» var eit ord på alles leppar. Fakkeltog og demonstrasjonar er vel og bra, men langt i frå nok. No står ein ny haust for tur, faklane er slokna og kvardagen er attende. Det er derfor viktig at demonstrasjonstoga ikkje er slutten, men derimot fyrste steget vidare i kampen for å knusa alle former for rasisme. Det er nemleg no kampen mot kvardagsrasismen verkeleg byrjar.

Fylkesting for ungdom oppfordrar alle til å ta denne kampen: Der dei jobbar, der dei bur og der dei går på skule! Skal me bekjempe rasismen må ein gå i diskusjonane. Det er rundt middagsbordet, i klasserommet, på arbeidsplassen og i garderoben etter treninga haldningane vert skapte. Det er på desse arenaene ein må markera sitt standpunkt, seia seg ueinig og ta avstand frå steinaldertenkinga.

Seksuell trakassering!

Mange trur seksuell trakassering er noko som berre fins blant vaksne og i arbeidslivet. Om jenter vert spurde rett ut: «Har du nokon gong opplevd seksuell trakassering?», vert svaret som regel nei. Men om du spør dei om dei nokon gong er blitt slått på rumpa, kalla hore eller blitt klådd på utan å vilja det, vert svaret heilt motsett.

Seksuell trakassering spelar på kjønn, kropp og seksualitet og det kjennest ubehageleg, nedverdiggjande eller truande. Ei svensk undersøking avslører at seksuell trakassering er svært utbreidd i skulen. Dette er ikkje berre eit problem i Sverige, men òg i Noreg, og i Sogn og Fjordane. I arbeidslivet har ein Arbeidsmiljølova som vern, på skulen vert problemet avfeia av lærarane som «hormonflom» og «klønete flørting». Det er ikkje tilfeldig at den vanlegaste dødsårsaka blant unge, norske jenter er slanking, og at 80% av norske jenter og kvinner er misnøgde med kroppen sin.

Tenk over kva du seier, tenk over kva du gjer. Sett grenser!!!

Køddar du med naturen, køddar naturen med deg! Ansvaret for miljøet er fyrst og fremst individuelt. Lokalt engasjement og konkrete handlingar er viktig for å oppnå resultat i miljøvernarbeidet.

Fylkesting for ungdom i Sogn og Fjordane ynskjer ei bevisst satsing på Lokal Agenda 21, det vil seie tenke globalt og handle lokalt, over heile fylket. Prinsippa bak Lokal Agenda 21 bør òg integrerast i grunnskulen. Fylkeskommunen må leggja sterkare press på kommunen, slik at me får ein miljøprofil som alle i fylket kan vera stolte av. Fylkesting for ungdom sin visjon er at Sogn og Fjordane vert miljøfylket i Noreg.

Sogn og Fjordane har avholdt ungdomsting (FFU) syv ganger.

Ungdommen har blitt så varme i trøya at man ved ungdomstinget i år arrangerte «omvendt spørretime»; politikere fikk sjansen til å spørre ungdommene.

I Sogn og Fjordane inviteres både de lokale barne- og ungdomsrådene og de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene til ungdomstinget. I utgangspunktet har alle de 26 kommunene i fylket vedtatt at de skal ha egne ungdomsråd, selv om ikke alle er like oppegående til enhver tid. Det er likevel ungdomsrådene som dominerer på deltakerlistene til ungdomstinget.

Oppfølging av lokale ungdomsråd

Ungdomstinget velger hvert år et Ungdomspolitisk Utvalg, UPU. UPU driver det fylkesvise medvirkningsarbeidet mellom ungdomstingene. Medlemmene i UPU har en fadderordning, hvor de får ansvar for å følge opp hver sine lokale ungdomsråd. Dette er en oppfølging UPU har valgt å praktisere svært strengt.

– UPU har møter vel én gang i måneden og medlemmene har forpliktet seg til å følge opp de lokale ungdomsrådene mellom hvert møte. Dersom dette ikke gjøres, sanksjoneres det strengt av de andre deltakerne, forteller Aud Jonstad Baardsen, ved Sogn og Fjordane fylkeskommune. Baardsen fungerer som sekretær for UPU.

Seriøsiteten og grundigheten er et særmerke ved FFU-arbeidet i fylket.

– På ungdomstinget arbeider valgkomiteen med å lage en innstilling til nytt UPU. Alle interesserte kandidater blir intervjuet grundig av valgkomiteen, og konfronterte med hvorfor de ønsker å påta seg vervet, hvilke kvalifikasjoner de mener de har, hvor mye tid de er villige til å ofre osv, sier Baardsen.

Til gjengjeld blir Ungdommens fylkesting og UPU tatt seriøst av fylkets politikere. Ungdommen involveres i mange saker og trekkes tidlig inn i prosessene. Det hender ofte at ungdommen blir inviterte til å delta i komitemøter, både i politisk og administrativ regi. Det er nesten blitt et problem at ungdommene inkluderes for mye:

– UPU inviteres på så mange møter at det ville gått kraftig utover skolearbeidet om de skulle stilt opp på alt. Vår jobb i administrasjonen blir å skjerme de unge litt og forklare dem at de ikke trenger å mene noe i alle saker, sier Baardsen.

Aktuelle saker

«Heim for ein 50-lapp!», en prøveordning hvor unge skal få reise hjem med taxi for 50 kroner uansett hvor de skal, forutsatt at flere reiser sammen og at reisen er bestilt innen en viss tid, er kjempet fram blant annet av UPU. Dessuten har de reddet «ungdomskortet», et rabattkort på buss og ferje i fylket, og fått innført en ordning med gratis transport til arrangement i regi av ungdomsrådene. Bedre rådgivningstjeneste i skolen har vært et tema i Sogn og Fjordane, som i så mange andre fylker. I Sogn og Fjordane har ungdommen foreslått en ordning med rådgivning på internett, hvor ungdommen kan sende e-post med spørsmål til oppdaterte rådgivere. UPU har blant annet presentert ideen på en nasjonal konferanse for skolerådgivere.

Ungdomstinget har også engasjert seg i større, prinsipielle saker som rasisme, seksuell trakassering og miljøspørsmål (Se egen boks for eksempel på uttalelser).

Medvirkning – Instrument for økt trivsel

På siste ungdomsting, snudde man på flisa og arrangerte «omvendt spørretime». Politikerne fikk spørre ungdommen om saker de lurte på og ungdommene måtte svare for seg. Politikerne benyttet sjansen til å lufte forslag om å legge ned en lokal jordbruksskole og å avvikle eller begrense den skolevise helsesøsterordningen. Ungdommen ga klare anbefalinger i retur, om ikke å røre noen av ordningene.

Opprinnelig ble arbeidet med ungdom og medvirkning dratt i gang i fylket for å bekjempe problemet med fraflytting og stimulere til aktiv tilbakeflytting etter studier og lignende. Etter hvert dreide de aktive ungdommene fokuset vekk fra dem som hadde flyttet fra fylket, mot dem som faktisk ennå bodde der. Ungdomstinget og UPU har siden den gang utviklet seg til å bli nyttige instrument for å øke trivselen for ungdom i Sogn og Fjordane.

Kontaktperson:
Aud Jonstad Baardsen,
Tlf: 57 72 50 15
aud.jonstad.baardsen@sf-f.kommune.no

Møre og Romsdal

– Politikerne i Møre og Romsdal ville kutte støtten til skolene med 40%. Vi klarte å forhindre at det ble kuttet så drastisk sier Hanken, leder for det nystartede Ungdomspanelet.

Ungdommens fylkesting består av to representanter fra alle kommunene i Møre og Romsdal, en gutt og en jente i alderen 14 til 19 år fra hver kommune. Ungdommens fylkesting (UFT) møtes én gang i året, fortrinnsvis om høsten i forbindelse med fylkeskommunens økonomiplanprosess.

Ungdomspanel som bindeledd

UFT velger et Ungdomspanel bestående av ni medlemmer, som til sammen representerer alle de tre regionene i fylket. Ungdomspanelet er det operative organet mellom UFT-møtene. Panelet er bindeledd mellom ungdommen og fylkeskommunen, følger opp ungdomssakene, driver lobbyarbeid overfor politikerne og uttaler seg til media.

Underskriftskampanje

Ungdomspanelet hadde fem møter i 2002, tre av disse i forbindelse med ordinære fylkesting. 31 saker har vært til behandling på møtene. Ungdomspanelet har spesielt prioritert arbeid mot forslaget om å kutte den fylkeskommunale potten til skoleinvesteringer med nærmere 40% de neste tre årene.

– Ungdomspanelet aksepterer ikke at utdanningssektoren

skal være en plass der fylkespolitikkerne kan kutte for å dekke inn budsjettene. At samferdsel og fylkesveier blir fredet på samme tid som utdanning må tåle kjempekutt er helt uakseptabelt, sa Svein Helge Hanken til Sunnmørsposten i den forbindelse. Ungdomspanelet startet en underskriftskampanje mot kuttforslaget og samlet i løpet av én uke inn 2756 underskrifter. Disse ble overlevert fylkesordfører Ole E. Øverland på fylkestinget i Ulsteinvik 10. desember i 2002.

Kontakt med lokale ungdomsråd

Ungdomspanelet har laget en oversikt over hvilke kommuner som har etablert, hvilke som er i gang med å etablere, og hvilke av kommunene som ikke har egne ungdommens kommunestyre/ungdomsråd. Ungdomspanelet står i kontakt med kontaktpersonene alle plassene der slike ordninger er etablert og referat fra ungdomspaneletets møter blir sendt ut til disse. Panelet har dessuten vært pådriver for å starte opp nye lokale ungdomsråd, og har lyktes med det i Averøy, Skodje, Smøla, Sykkylven, Volda og Ålesund.

Ungdomspanelet er også et bevilgende organ og har hatt 100 000 kroner til fordeling til lokale ungdomsaktiviteter i sitt første virkeår. 33 søknader kom inn før fristens utløp.

Kontaktperson:
Tove Eivindsen
Tlf: 71 25 80 00
tove.eivindsen@mr-fylke.org

Nordland

Da Ungdommens fylkesting i Nordland gikk inn for å støtte et totalforbud mot røyking på de videregående skolene, ble ungdomstinget omsider godt kjent blant ungdommen!

Ungdommens fylkesting (UFT) i Nordland startet opp i juni 2001, men er allerede veletablert og godt innkjørt. To ganger i året samles 25 ungdommer fra hele fylket til tredagers ungdomstingsmøte.

Aktive komiteer

Ungdomstinget er inndelt i komiteene: Utdanning, Unges Levekår, Miljø, Ungdom og medvirkning og Kultur og distrikt. Disse komiteene jobber også mellom ungdomstingsmøtene, både i forhold til å forberede saker til tingmøte og med å følge relevante saker på eget initiativ. For eksempel har miljøkomiteen gjort mye i forhold til å protestere mot utslippene fra Sellafield-anlegget i Storbritannia.

På ungdomstingsmøtene velges en leder og en nestleder som sammen med lederne av komiteene utgjør ungdomstingets arbeidsutvalg (AU). AU driver arbeidet mellom møtene i ungdomstinget, tar hastebeslutninger og svarer på henvendelser. Fylkeskommunen i Nordland er organisert etter parlamentarisk modell og ungdommen har kopiert «de voksne» i så måte. AU er ansvarlig overfor ungdomstinget som regjeringen overfor Stortinget, og dersom ett av AU-medlemmene ønsker å trekke seg, stilles hele AU på valg. Leder og nestleder deltar ikke i komiteearbeidet på ungdomstingsmøtene, men «flyter fritt» mellom komiteene og lytter og hjelper og svarer på spørsmål.

Demokratiske valg

Valget av representanter til ungdomstinget skjer kommunalt, og valgprosessen varierer fra kommune til kommune. UFT ønsker å legge føringer overfor kommunene om at dette skal

foregå så demokratisk som mulig, med listevalg i små kommuner og allmøter for alle interesserte i de større kommunene. Frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner inviteres også til å delta på møtet.

Ungdomstinget er åpent for unge mellom 15 til 25 år. Den øvre grensen er såpass høy som 25 for at barne- og ungdomsorganisasjonene skal kunne stå fritt til å velge representanter blant sine medlemmer. Snittalderen er rundt 18 år. Dette er fortsatt relativt høyt i nasjonal UFT-sammenheng, og muliggjør at UFT i Nordland kan jobbe med forholdsvis tunge politiske saker, som budsjett- og økonomispørsmål.

I tillegg til å vedta politiske krav som oversendes fylkestinget, har UFT i Nordland en pott på 300 000 kroner til fordeling til miljøtiltak. UFT får inn søknader og behandler disse etter engasjerte debatter i plenum.

Tatt på alvor

Lena Jørgensen er sekretær for UFT og forteller om god politisk respons på ungdommens forslag i fylkestinget:

– Jeg føler at fylkestinget tar oss på alvor, ikke bare politikerne, men også saksbehandlerne. Vi blir tatt med på råd og kommer ofte tidlig inn i planprosessene slik at påvirkningen blir reell, forteller Jørgensen. Jørgensen trekker spesielt fram miljøarbeidet, og viser til at UFT både skal markere verdens miljødag 5. juni, samt arrangere en større internasjonal miljøkonferanse. UFT har forøvrig markert seg på konferansefronten allerede. I februar 2002 inviterte UFT i Nordland til ungdomskonferansen «Gi ungdom ordet!» som samlet over 120 ungdommer. Barne- og familieminister Laila Dævøy deltok sammen med ungdommene.

Den største utfordringen i Nordland er på kommunika-

sjonssiden. Fylket er langstrakt og ungdommene kan ikke møtes fysisk for ofte. Det gjelder å etablere rutiner med elektroniske kommunikasjonsmidler som faktisk fungerer og som gjør at de unge kan samarbeide godt uten å møtes. Dessuten er det en utfordring å sette dagsorden selv og å få fram flere egenproduserte saker. Det er fort gjort å drukne i saker fra fylkestinget som det kan være fristende å mene noe om. En utfordring som UFT i Nordland deler med de fleste av ungdomstingene er representativitet: Hvordan kan UFT bli mer representativt for resten av ungdommen i fylket. En god begynnelse er å figurere i media og bli en del av vanlige unges bevissthet. UFT i Nordlands støtte til totalforbudet mot røyking i videregående skoler, var kan hende en liten genistrek i så måte!

Nett-adresse: www.uft.nfk.no

Kontaktperson: Lena Jørgensen

Tlf: 75 54 43 59

lena.jorgensen@nfk.no

Nord-Troms

Nett-adresse:
www.nordtroms-regionraad.no/ungdom
Kontaktperson: Lise Rønning
 Tlf: 77 77 05 96
lise.ronning@halti.no

For å bedre kontakten mellom ungdom og politikere i Nord-Troms, tok det regionale ungdomsrådet med seg ordførerne til fjells – og dynket dem i snøen!

Nord-Troms-regionen består av de seks kommunene Lyngen, Storfjord, Kåfjord/Gáivuotna, Skjervøy, Nordreisa og Kvæangen. Fraflytting er et problem for disse kommunene og ungdomsprosjektet Ung Nord i Troms – UNIT – ble dratt i gang for å utvikle tiltak som tjener til at «ungdommen bor, utdanner seg og arbeider i regionen». Prosjektet har en egen referansegruppe, som også fungerer som det regionale ungdomsrådet i regionen. Rådet er satt sammen fra kommunale ungdomsråd og fra elevråd i de kommunene hvor det ikke finnes egne ungdomsråd. Prosjekt UNIT er eid av Nord-Troms Regionråd DA.

Snølek med ordførerne

For å minske avstanden mellom ungdommen og politikerne tok UNIT med seg ordførerne i de seks kommunene til fjells, til Sappen Leirskole i Reisadalen. Her brukte man mye tid på leking i snøen, aking, snøbrettkjøring, skikonkurranse og hundekjøring. Hele første dagen gikk med til uformelle aktiviteter og ungdommen og politikerne fant raskt tonen. Ordførerne ble etter tur dynket i snøen!

Dagen etter diskuterte gruppen de politiske utfordringene for regionen. Først fikk ungdommene diskutere utfordringene i sin kommune med sin ordfører før alle ble samlet i plenum. Målet med felles-seansen var å konkretisere hva som var felles utfordringer for kommunene som hele regionen kunne gripe fatt i. Turen var en suksess for alle parter og UNIT satser på å gjøre dette til en årlig tradisjon.

Møte- og talerett

Alle de kommunale ungdomsrådene har møte- og talerett i kommunestyrene. Det å kjenne ordførerne personlig fra en slik tur, gjør terskelen mindre for å bruke denne retten. I til-

legg arrangerer UNIT skoleringssamlinger for alle ungdoms- og elevrådene, hvor deltakerne drilles i møteregler og tale- og debatt-teknikk. Målet er at flere av ungdommene oftere skal bruke sin rett til å påvirke kommunestyrene.

Den politiske responsen på ungdommenes forslag er oftest god. I og med at regionen sliter med fraflytting, er politikere i Nord-Troms – gjerne mer enn andre steder – opptatte av å lytte til ungdommens forslag. I saker der kommunestyret er delt på midten, kan ungdommens meninger og forslag vippe stemningen ungdommens vei. Ett konkret eksempel på det var behandlingen av hvorvidt man skulle åpne for ølsalg i butikkene i Nordreisa kommune. Ungdomsrådet i Nordreisa var skeptiske til dette og brukte sin talerett i kommunestyret til å argumentere mot forslaget. De usikre representantene datt deretter ned på ungdommens side og motstanderne av forslaget fikk knapt flertall.

Regionale samlinger

UNIT arrangerer dessuten regionale treff for alle unge som er aktive i ungdomsrådene. Det er ett tema ved hvert treff og eksterne innledere inviteres til å holde korte faglige innledninger om temaet. Tema ved tidligere samlinger har vært, rus, mobbing og promillekjøring. Ungdommene jobber deretter med problemstillingene i gruppearbeid og i form av rollespill. Det er et mål for opplegget at det skal bli minst mulig «skolelikt».

Prosjektleder for UNIT, Lise Rønning, legger vekt på at aktivitetene skal være artige for ungdommen:

– Vi ønsker å møte ungdommen på deres hjemmebane. Vi legger mindre vekt på formaliteter og prosedyrer. Likevel ser vi at ungdommene har stor politisk innflytelse når de bruker sine muligheter, forteller Rønning.

Finnmark

Finnmark har ikke eget fylkesting for ungdom. Isteden møtes syv representanter for de ungdomspolitiske partiene for å sette ungdomssaker på dagsorden overfor politikerne.

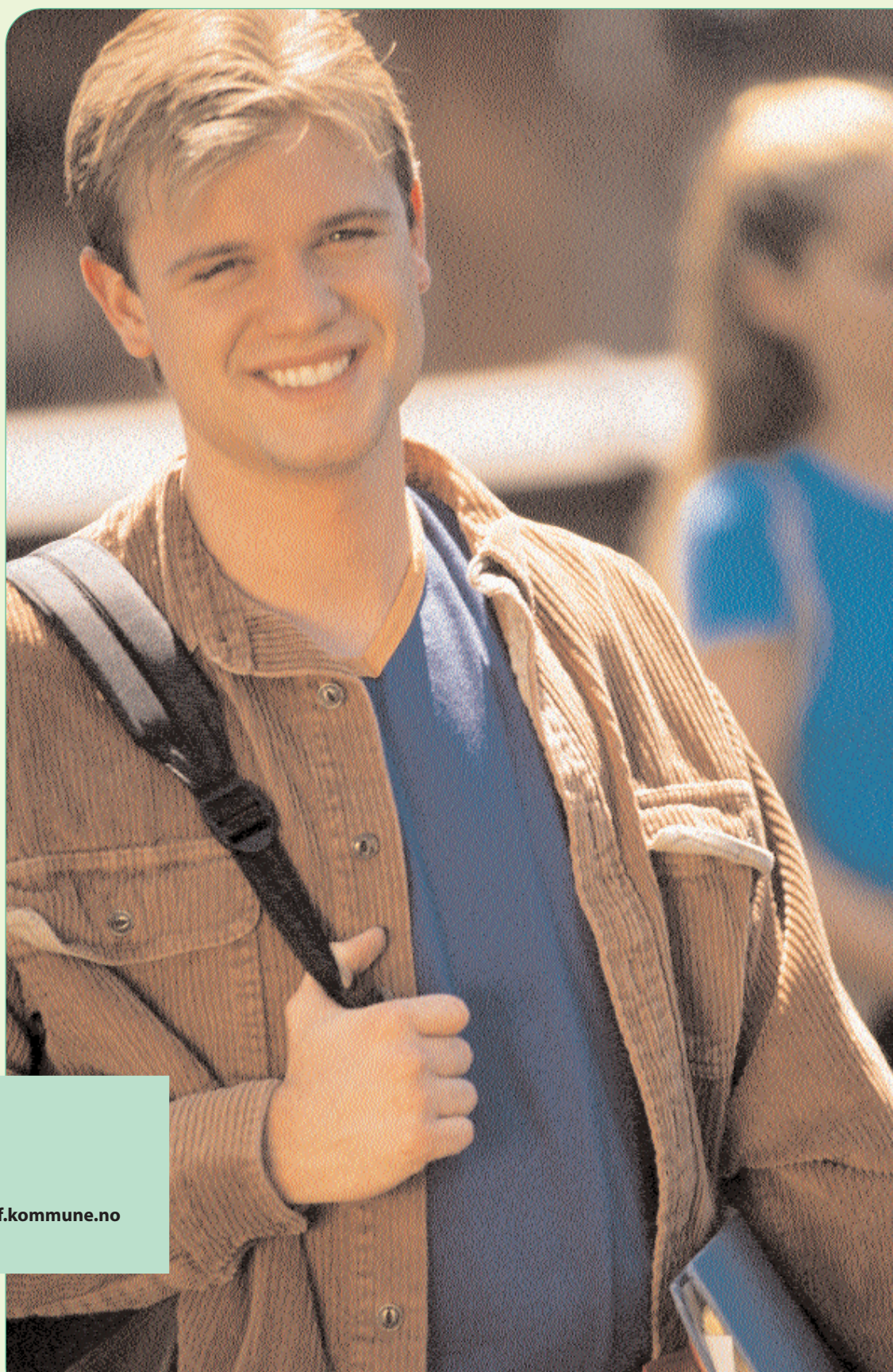
Ungdomspolitisk Utvalg, UPU, er navnet på det organet som i Finnmark tilsvarer Ungdommens Fylkesting. UPU settes sammen av representanter for de ungdomspolitiske partiene etter samme sammensetning som det ordinære Fylkestinget. Perioden de sitter for er også den samme, det vil si at ungdommen velges for fire år av gangen.

Lang periode

Rita Dahl ved Finnmark fylkeskommune er tilrettelegger for ungdommen. Hun innrømmer at fire år er en vel lang periode:

– Det er nok litt i lengste laget. Siste året blir de litt slappe, ler hun. Dahl kaller inn til møter i UPU, fører protokoll og videresender denne.

UPU skal normalt møtes fire ganger i året. I 2002 har det bare blitt to møter. På møtene tar de utgangspunkt i sakskartet for fylkestinget og fylkesutvalget og gjør seg opp egne meninger om de relevante sakene. Ungdommene vedtar en protokoll som deles ut til alle representantene i Fylkestinget.

Kontaktperson:
Tor Hjermstad
Tlf: 78 96 20 00
tor.hjermstad@finnmark-f.kommune.no

